

DARBININKAS

Vol. LXXXIII, Nr. 24

Birželis - June 12, 1998 Penktadienis-Friday

PERIODICALS

Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.

Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina

\$ 1.00

LIETUVOJE
ir apie
LIETUVĄ

- Lenkijos užsienio reikalų viceministro Przemyslaw Grudzinski nuomone, Lietuva atlieka stabilizuojantį vaidmenį Baltijos valstybių regione. Tai jis sakė birželio 2 d. įvykusiame pokalbyje su Varšuvoje vieštinčia Lietuvos Seimo Nacionalinio saugumo komiteto delegacija, vadovaujama Algirdo Katkaus. Lenkijos užsienio reikalų viceministras tikisi, kad Lietuvos vidinis stabilumas taps pavyzdys ir kitoms jos kaimynėms, pirmiausia - Latvijai, turinčiai problemų santykiuose su Rusija.

- Seimas birželio 2 d. pritarė 40 mln. ekiu paskolos ėmimui Lietuvos žvyrkelių projektui finansuoti. Paskolą Lietuvos žvyrkeliams tiesti Europos investicijos bankas sutinka suteikti 18 metų, 5 metai iš kurių bus skirti projektui įgyvendinti, o 13 - paskolai grąžinti. Europos investicijų bankas sutiko paskolinti pusę kelių remontui būtinų lėšų. Kita pusė sumos skirs Lietuvos automobilių kelių direkcijai.

- Nacionalinę vaikų dantų edukacijos profilaktikos programą šešerius metus remis dvi garsios užsienio firmos - dantų pasta "Blend-a-Med" gaminanti bendrovė "Procter and Gamble" ir kramtomosios gumos "Dirol" gamintoja - "Stimorol". Bendradarbiavimo sutartis tarp šių firmų atstovų ir Lietuvos stomatologų sąjungos vadovybės šiomis dienomis pasirašyta Kauno akademiniuose klinikoje.

- Lietuvos krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius kalbėdamas Seime pareiškė, kad Rusija laikosi karinio tranzito per Lietuvos teritoriją į Kaliningrado sritį ir atgal taisyklių. Jis pabrėžė, kad 1997 m. Rusija per Lietuvos teritoriją į Kaliningrado sritį nepervežė nė vieno karinės technikos vagono, tuo tarpu iš šios srities į Rusiją išgabenta 28 vagonai su tokia technika. Krašto apsaugos ministras pažymėjo, kad 1997 metais į Kaliningrado sritį nuvežti 27 vagonai sprogmėnu, o iš srities išvežti 62 sprogstamųjų medžiagų vagonai.

- Pakilo beveik visų svarbiausių valstybės pareigūnų populiarumas. Sociologų duomenimis, pareigūnų veikla gegužės mėnesį geriau nei balandį vertina ir apskritai Lietuvos piliečiai, ir visuomenės elitas. Tai liudija žurnalo "Veidas" užsakymu kompanijos "Baltijos tyrimai" atlikta apklausa. Kad Prezidentas Valdas Adamkus gerai vykdo savo pareigas, mano 76% atsakiusių apskritai ir net 96% apklaustųjų elito atstovų.

- Lietuvos Vyriausybė ėmėsi įgyvendinti Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliuciją, kuria įvestas embargas Jugoslavijai. Birželio 3 d. Ministrų kabinetas nutarė uždrausti Lietuvos fiziniams ir juridiniams asmenims parduoti ar tiekti į Jugoslaviją ginklus, amuniciją, karines transporto priemones, irangą ir jų atsargines dalis. Taip pat uždrausta naudoti šiam tikslui Lietuvoje registruotus orlaivius bei laivus, plaukiojančius su Lietuvos vėliava arba plaukiančius iš Lietuvos teritorijos.

MEČYS LAURINKUS "PALAIMINTAS" SEIME

Už konservatoriaus Mečio Laurinkaus paskyrimą 1998 birželio 2 d. valstybės saugumo departamento generaliniu direktoriumi balsavo 73, prieš 4; susilaikė 15 Seimo narių Kęstučio Vanago (ELTA) nuotr.

Seimas birželio 2 d. pritarė konservatoriaus Mečio Laurinkaus patvirtinimui Valstybės saugumo departamento (VSD) generaliniu direktoriumi. Jo kandidatūrą parlamentui savo dekretu pateikė Prezidentas Valdas Adamkus.

Tėvynės sąjungos - konservatorių frakcijos vardu prieš balsavimą kalbėjęs jos seniūnas Ar-

vydas Vidžiūnas teigė, kad konservatoriai daug diskutavo dėl M. Laurinkaus paskyrimo, tačiau teigiamai apsisprendė padėti kitų partijų nuomone, visuomenės ir žiniasklaidos palanki reakcija bei Prezidento Valdo Adamkaus nusistatymas.

"Mečys Laurinkus neturi to "obuchaesinio" žvilgsnio, kuris buvo būdingas ankstes-

niems vadovams", - teigė A. Vidžiūnas.

Konservatoriai apgailestavo, kad M. Laurinkus pasitraukia iš užsienio politikos sferos, kurioje buvo nemažai nuveikęs.

Pats Mečys Laurinkus po paskyrimo sakė ketinąs pirmiausia atlikti VSD perėmimą ir inventurizaciją, pradėti rengti VSD struktūros vystymo programą. **ELTA**

ATSTATYDINTAS VIDAUS REIKALŲ
MINISTRAS

Gegužės 18 d. ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius iš pat ryto įteikė prezidentui Valdui Adamkui teikimą atstatydinti vidaus reikalų ministrą Vidmantą Žiemelį. Po pietų prezidentas atleido ministrą iš pareigų. Išvakarėse iki vėlumų vyko konservatorių valdybos ir politinės tarybos posėdis. Jo metu ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius apkaltino vidaus reikalų ministrą Vidmantą Žiemelį šantažu bei ryšiais su

Kauno nusikaltėlių pasauliu. Išryškėjo esminiai Gedimino Vagnoriaus ir vidaus reikalų ministro Vidmanto Žiemelio nesutarimai dėl požiūrio į padėtį Lietuvoje dėl darbo metodu ir specifikos. "Lietuvos aidas" pranešė, kad vidaus reikalų ministras, kaip jis pats sakė, norėdamas informuoti ministrą pirmininką, parodė jam operatyvinį raštelį, neva Gediminas Vagnorius paėmęs 4 mln. USD paskolą iš buvusio energe-

tikos ministro Leono Ašmonto aplinkos žmonių - privačios bendrovės "Baltic Seg". Kiti du dienraščiai teigė, kad paskola paimta Vyriausybės ar partijos vardu. Vidmantas Žiemelis teigė, kad jis palaikęs tai provokacija ir norėjęs perspėti premjerą. Tačiau premjeras, pasak ministro, reagavo neadekvačiai ir pareiškė, kad ministras jį seka ir šantažuoja. Atstatydinant vidaus reikalų ministrą, konservatorių partijos ir Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis buvo Londone, kur pristatinėjo savo įrašytą kompaktinę plokštelę. **LA**

*Skaitykite
Darbininką*

*ir pasiūlykite jį
savo draugams!*

NAUJASIS VIDAUS REIKALŲ
MINISTRAS

Naujuoju vidaus reikalų ministru paskirtas valstybės konsultantas valstybės ir žmogaus teisių klausimais Stasys Šedbaras. Stasys Šedbaras įsitikinęs, kad pirmiausia jam reikia surinkti gerą komandą. Jo nuomone, vidaus reikalų ministerijai reikia pertvarkyti iš jėgos struktūros į civilinę instituciją. 40 metų Sta-

sys Šedbaras turi teisininko išsilavinimą. 1993-1996 metais jis buvo Konstitucinio Teismo teisėjas. Baigęs kadenciją teisme, Stasys Šedbaras dirbo advokatu. Jis buvo dabartinio Vilniaus televizijos direktoriaus Vytauto Kvietkausko advokatu, kuomet šis teisėsi dėl to, kad buvo atleistas iš Nacionalinio radijo

ir televizijos generalinio direktoriaus pareigų. Stasys Šedbaras bylos nebaigė, nes buvo pakviestas dirbti į Ministro pirmininko aparatą. Stasys Šedbaras kilęs iš Žemaitijos, Šilalės rajono Tūjainių kaimo, žmona Onutė - pradinė klasių mokytoja. Jų šeimoje auga du sūnūs ir dukrelė. **LR**

NETEKOME ŽINOMO POKARIO
REZISTENTO

Eidamas 77-uosius metus, po ilgos ir sunkios ligos mirė pokario rezistencijos dalyvis - karys savanoris dimisijos pulkininkas leitenantas Benediktas Trakimas (Genelis).

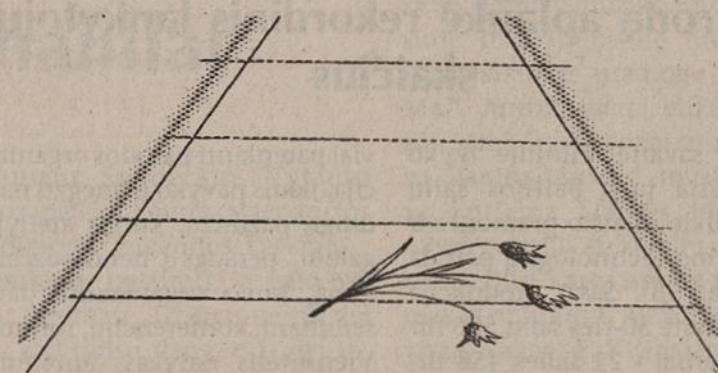
Užuojaus B. Trakimo bendražygiams ir artimiesiems pareiškė Prezidentas Valdas Adamkus, balandžio pabaigoje pasirašęs dekretą, kuriuo rezistentas apdovanotas Vyčio kryžiaus 3-iojo laipsnio ordinu. Tuomet Prezi-

dentas norėjo aplankyti "Raudonojo kryžiaus" ligoninėje gulėjusį B. Trakimą ir asmeniškai įteikti šį apdovanojimą, tačiau dėl smarkiai pablogėjusios B. Trakimo savijautos negalėjo to padaryti.

1944 metais B. Trakimas įsijungė į kovą už Lietuvos valstybės atkūrimą, aktyviai dalyvavo partizaniniame kare prieš okupacines valdžias įsitvirtinimą Lietuvoje. Savo gimto-

siose Žaslių apylinkėse jis vadovavo keturiasdešimties partizanų būriui, dalyvavo daugelyje kautynių. 1946 metais B. Trakimas, slapyvardžiu Genelis, buvo paskirtas Didžiosios kovos apygardos štabo viršininku. Kitų metų pavasari B. Trakimas buvo suimtas ir lageriuose bei tremtyje praleido 43 metus. **ELTA**

DARBININKO
prenumerata
priimama
Tel. (718) 827-1351

**BIRŽELIO 14-OJI GEDULO IR VILTIES
DIENA LIETUVOJE**

**"VISA LIETUVA APRAIZGYTA
SLAPTO SEKIMO VORATINKLIU"**

"Lietuvos rytas", gegužės viduryje paskelbęs straipsnį apie totalinį sekimą Lietuvoje, sukėlė sumaištį visuomenėje. Buvo teigiama, kad prie Vidaus reikalų ministerijos įkurtame Vadovybės apsaugos departamente yra 3-asis skyrius, kurio 5 darbuotojai turi teisę sekti aukščiausius valdžios atstovus, įskaitant ir Prezidentą. Dabar jau buvęs vidaus reikalų ministras Vidmantas Žiemelis teigė, kad skyriaus darbuotojai turėjo domėtis tik ministerijos pareigūnais. Pagal įstatymą, priimtą 1990 metais, kuomet valstybės vadovas buvo Seimo pirmininkas, skyriaus darbuotojai turėjo vykdyti tik ministro ir Seimo pirmininko nurodymus. Priėmus Lietuvos kon-

stituciją, šios nuostatos turėjo būti pakeistos, tačiau tuometinė valdančioji dauguma to nepadarė. Tad dabar, "Lietuvos rytas", iškėlęs šią problemą, teigia, kad tokiu būdu totalinį sekimą organizavo buvęs vidaus reikalų ministras Vidmantas Žiemelis ir Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis. Prof. Landsbergis, grįžęs iš susitikimo su Latvijos prezidentu, pareiškė, kad žiniasklaida labai neadekvačiai įvertino šią įstatyminę koliziją ir be reikalo išpūtė ją iki siaubo filmo. Prezidentas Valdas Adamkus kreipėsi į Generalinę prokuratūrą, prašydamas ištirti galimo neteisėto pareigūnų sekimo faktus. **LR**

**H. PERELŠTEINO ATMINIMAS
JAMŽINAMAS LIETUVOJE**

Ši mėnesį berniukų ir jaunuolių choro "Ažuoliukas" įkūrėjas bei ilgametis vadovas Hermanas Perelšteinas būtų šventęs 75-ąjį gimtadienį. Iniciatyvos paminėti šią sukaktį, įamžinti toli nuo Lietuvos, New Yorke sausio mėnesį mirusio maestro atminimą ėmėsi buvusius choristus vienijantis "Ažuolų" klubas.

Apie H. Perelšteino atminimo įamžinimą buvo kalbama birželio 1 d. surengtoje spaudos konferencijoje. Birželio 6-osios vakarą, H. Perelšteino gimtadienio išvakarėse, jo atminimui skirta koncertą mokiniai ir kolegos surengė Lietuvos operos ir baleto teatre.

Birželio 7-ąją tradicinė Tėvo dienos vyrų chorų

šventė sostinėje taip pat bus skirta H. Perelšteino atminimui. Gegužės 31 d. prie namo Vilniaus ir Palangos gatvių sankirtoje, kuriame dirbo H. Perelšteinas, bus atidengta skulptoriaus Romo Kvinto sukurta paminklinė lenta.

"Ažuolų" klubas yra sumanęs surinkti ir išleisti Lietuvoje išlikusių H. Perelšteino rankraščių, įsteigti jo vardu pavadintą premiją. **ELTA**

**MASINIAI TRĖMIMAI IŠ LIETUVOS -
YPAČ SUNKŪS KARO NUSIKALTIMAI**

Masinės represijos, kurias okupuotos Lietuvos gyventojų atžvilgiu vykdė SSRS vyriausybė, išstumdama iš Tėvynės daugybę šeimų su moterimis, vaikais ir seneliais į SSRS teritoriją, yra ypač sunkus karo nusikaltimas su kryptingai užsibrėžto ir vykdomo genocido požymiais.

Tai skelbia gegužės 27 d. Seime vienbalsiai priimtas nutarimas "Dėl masinių trėmimų iš Lietuvos į SSRS paskelbimo karo nusikaltimais". Jį pateikė Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis. Tokiems karo nusikaltimams, teigiama nutarime, - senaties nėra. Šiame dokumente Seimas taip pat įsipareigojo iki

šių metų birželio 14 d. sugrąžinti Baudžiamąjį kodeksą atitinkamas karo nusikaltimų nuostatas. **ELTA**

**PASAULINEI NERŪKIMO
DIENAI**

Tyrimais nustatyta, kad ketvirtadalis jaunesniųjų klasių moksleivių ir du trečdaliai dešimtokų Lietuvoje jau yra bandę rūkyti. Iš 15-16 metų jaunuolių vienu ar kitu tarpsniu rūkė 78.7% berniukų ir 53.1% mergaičių. Apie 25% moksleivių rūko nuolat. Šiuos duomenis pateikė Respublikinis sveikatos mokymo centras. **LA**

Parodą aplankė rekordinis lankytojų skaičius

Prieš savaitę Vilniuje įvyko didžiausia tarp Baltijos šalių žemės ūkio, maisto pramonės ir ipakavimo technologijų paroda "Agrobalt'98". Savo produkciją pristatė 30-ties šalių 556 firmos, pernai - 21 šalies 458 firmos. Daugiausia dalyvių buvo iš Lietuvos - 184. Paroda užėmė beveik 15 tūkst. kv. m plotą, ja

viai patenkinti parodos organizacija. Jiems pavyko užmegzti naujų pažinčių, kurios ateityje, galbūt, peraus į bendradarbiavimą, buvo organizuota daug seminarų, konferencijų, forumų. Vienintelis dalykas, aptemdes parodą, buvo tai, kad valdžia, prieš pat parodos atidarymą, uždraudė jos dalyviams vašinti,

Rokiškyje gaminami javų kombainai kainuoja 40 tūkst. litų V. Kapočiaus nuotr.

aplanke 66 tūkst. specialistų ir svečių - tai rekordinis skaičius, palyginus su kitomis parodomis Lietuvoje. Parodoje buvo akredituota daugiau kaip 100 žiniasklaidininkų. Parodos daly-

pardavinėti ir dovanoti alkoholinius gėrimus. Tačiau kai kurie parodos dalyviai nepaisė šių draudimų, o kai kurie svečiai, netgi Seimo nariai, su malonumu vašinosi. **LA**

Pasisekimas

Su didžiuliu pasisekimu gegužės pradžioje Lietuvos operos ir baleto teatro trupė dalyvavo Amerikoje, Washington, Kennedy centre vykstančiame "Rusų muzikos festivalyje". Festivalyje buvo parodyti du Sergej Prokofjev baleto "Romeo ir Džuljeta" spektakliai. Spektakliuose griežė Washingtono nacionalinis simfoninis orkestras, kuriam dirigavo jo buvęs vadovas maestro Mstislav Rostropovič. Pagrindinius vaidmenis šoko Eglė Špokaitė ir Eduardas Smalaks. Šias Lietuvos teatro gastroles surengė Lietuvos nacionalinės filmo harmonijos direktorius Gintautas Kėvišas. Jis pasakojo, kad visi bilietai į spektaklius buvo parduoti prieš 1.5 mėnesio. Tarp Amerikos lietuvių daug diskusi-

jų sukėlė festivalio pavadinimas "Rusijos muzikos festivalis" ir jo reklama, kuriai šmaikščiai buvo panaudotas filmo "Rusai ateina" pavadinimas. Po protesto tos reklamos nebebuvo. Festivalyje dominavo rusų kompozitorių kūriniai, išskyrus Leonard Bernstein politinę uvertiūrą "Slava", parašytą specialiai maestro Rostropovič. Spektaklį matė specialiai iš New Yorko atskridęs vienos didžiausių pasaulio menų agentūros "Columbia" prezidentas Ron Wilford. Po spektaklio jis pusę valandos aukštino "Romeo ir Džuljetą", o Eglė Špokaitę tiesiog dievino. Rugsėji Lietuvos baletas šį spektaklį rodyt Baden Badene Vokietijoje. Dabar Gintautas Kėvišas derasi dėl gastrolių Japonijoje ir Argentinoje. **R**

Studijos

Studijuoti Lietuvos aukštosios mokyklose atvyksta vis daugiau užsieniečių. Šiuo metu Lietuvoje mokosi 363 studentai iš 37 pasaulio šalių. Tarp jų daugiausia - net 75% - atvykę iš Azijos. 53% atvykusių studentų

studijuoja Kauno medicinos akademijoje, 17% - Vilniaus pedagoginiame universitete ir 9% - Vilniaus Gedimino technikos universitete. Savo ruožtu praėjusiu (nukelta į 4 psl.)

Vilniaus Sibiro tremtinių choras

V. Kapočiaus nuotr.

Taupymas vaikų mokslui ir pensijai

Mokslas šiais laikais brangsta. Mokslo institucijos, pradedant vaikų darželiu ir baigiant universitetu, kelia kainas. Daugumas tėvų dažnai nepagalvoja, kad jiems vaikų mokslas ateityje daug kainuos, ir pradeda taupyti ar rūpintis vaikų mokslapinigiais, kai vaikai pradeda lankyti mokyklą. Taip pat, kada įvairiai kalbama apie "Soc. Sec." pensijų ateitį, reikėtų visiems, tik pradėjus dirbti, pradėti rūpintis ir savo pensija. Laikas labai greitai bėga, ir yra daug žmonių, kurie, atidėję taupymą pensijai vėlesniam laikui, pamato, kad jau stovi ant pensijos slenkščio, o banke santaupų nėra, ir gyvenimas tada pasidaro labai sunkus.

Daug žmonių, nepaisant pajamų, nepradeda taupyti vaikų mokslui tol, kol vaikai nepradeda eiti į vidurinę mokyklą. Taip pat šiais laikais daug žmonių nesusilaukia šeimos, iki jie patys pasiekia 30 ar 40 metų amžiaus. Gyvenimas susiklosto taip, kad, kai vaikai siunčiami į universitetą, tėvai žengia pensijos link. Naujieji mokesčių įstatymai duoda galimybių vaikų mokslo finansuoti ir naujus būdus taupyti universiteto išlaidoms padengti, naudojant nuo mokesčių apsaugotus pensijos planus (*tax-sheltered retirement plans*).

Čia keletas atsakymų į dažnai žmonių keliamus klausimus, kaip išbalansuoti taupymą vaikų mokslui ir savo pensijai.

1. Ar pirmiausia reikia taupyti vaikų išmokslinimui, o tik tada savo pensijai?

Taupykite abiem tikslams iš karto. Jūs negalite sau leisti atidėti taupymą pensijai 10-čiai ar 20-čiai metų, kol jūsų vaikai baigs mokslo. Darbdavių siūlomai pensijos planai, teikiantys daug įvairių mokesčių nuolaidų, leidžia jūsų pinigams kauptis greičiau. Taip pat daug darboviečių siūlo *"matching contribution"*, būtų neprotinga to neišnaudoti. Daugumas darboviečių leidžia, jei reikia, pasiskolinti iš tų pensijos planų santaupų, kad galėtumėte užmokėti mokslapinigių už vaikų studijas. Kai kurie finansų specialistai kritiškai pastebi, kad stipendijos neduodamos pensijon išeinantiems.

2. Ar geriau taupyti atidarant banke sąskaitą vaiko vardu?

Daugelis finansinių patarėjų sako, kad pinigai banke, taupomi vaiko vardu, reiškia, kad jis gaus mažiau finansinės pagalbos (*financial aid*) universitete. Universitetai tikisi, kad studentai, savo išlaidoms padengti naudosis ir savo santaupomis. Daug pagalbos studentams teikiama paskolos forma, ne apdovanojimu grynais pinigais. Ir jei vai-

kams taupytumėte savo vardu, o ne jų, tai reikėtų, kad vaikas (-ai) galėtų gauti daugiau pasikolų ir, žinoma, tuo pačiu daugiau išskolintų, o jei taupytumėte vaiko vardu, santaupos būtų apmokestinamos žemesniu procentu (už pirmuosius 650 dolerių nereikėtų visai mokėti mokesčių, o vaikams virš 14 metų mokeskis (*capital-gains tax*) yra 8%).

3. Koks yra geriausias būdas vaikui taupyti?

Kol jūsų vaikas uždirba tik iki 2,000 dolerių, jis gali tokią sumą įdėti Roth IRA. Pinigai augs neapmokestinami ir vaikas galės išimti savo indėlius (bet ne užaugusius procentus), už juos nereikės mokėti mokesčių ir pabaudos, jei jis tuos pinigus naudos užmokėti už mokslo ar pragyvenimui. Sakykim, jūsų vaikas septynerius metus, idėdamas kasmet į Roth IRA po 2,000 dolerių, sutaupė 14,000 dolerių. Tai galėtų užmokėti beveik 2-jų metų mokslapinigių privačioje aukštojo mokslo institucijoje. Vaikas, kuris uždirba pinigų, gali 2,000 dolerių dėti kasmet ir į reguliarią IRA. Piniagai augs, o mokesčiai už juos yra atidedami vėlesniam laikui ir, kai vaikas pinigus išsiima universiteto reikalams, jie bus apmokestinami žemesniu procentu, pagal vaiko uždarbį, kuris dažniausiai būna tik 15%. Ir nereikės mokėti 10% baudos už tai, kad pinigai išsiimami, asmeniui dar nesant 59½ m., nes tie pinigai yra naudojami universitetui.

4. Ar galiu naudoti Roth IRA, taupant vaikų mokslapinigiams?

Jei jūs esate vedę ir jūsų abiejų uždarbis yra 150,000 ar mažiau (95,000 vienam asmeniui), jūs galite įnešti į Roth IRA iki 2,000 dolerių. Net ir tuo atveju, jei turite ir pensijos planą darbovietėje, jūs galite išimti įnašus (bet ne uždirbtus procentus), nemokėdami mokesčių nei pabaudų, jei tuos pinigus naudojate vaikų mokslapinigiams ar vaiko pragyvenimui universitete, ar pan. Palūkanos lieka jūsų Roth IRA sąskaitoje iki jums sueis 59½ metų. Tada tuos pinigus galite išimti, nemokant jokių mokesčių.

5. Ar galiu taupyti pinigus naujojoje "Education IRA"?

Taip, jei turite teisę tai daryti. Naujai sukurtas "Educational IRA" taupymo būdas, arba "EdIRA", leidžia įnešti iki 500 dolerių už kiekvieną vaiką, jaunesnį negu 18 metų, ir jei jūsų uždarbis (*adjusted gross income*) yra 95,000 dolerių ar mažiau, jei esate vienas asmuo. O jei esate vedę, jūsų uždarbis gali siekti 150,000 dolerių ar mažiau. Jei jūsų pajamos neatitinka reikalavimų nuostatų, seneliai ar kiti asmenys gali įnešti pinigų į vaiko sąskaitą. Žinoma, jei jų pajamos atitinka reikalavimus. Įnašų į EdIRA negalima nurašyti nuo pajamų mokesčių, bet pinigai auga neapmokestinami ir išimami neapmokestinami, jei jie

Žinynas apie lietuvių užsienyje

Mokslo ir enciklopedijų leidinių institutas pristatė enciklopedinį leidinį "Jungtinių Amerikos Valstijų lietuviai". 715 puslapių leidinys išleistas 2000 egzempliorių tiražu. Žinyne yra paminėti 2400 žmonių. Tai tik pirmasis tomas, numatoma išleisti tomus apie kitus užsienyje gyvenančius lietuvių. Pirmąjį tomą palankiai įvertino Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Gabrielius Žemkalnis.

Lietuvos radijas

naudojami mokslapinigiams, butui ir maistui ar mokslo priemonėms, pvz., nusipirkti kompiuterį ar pan., jei tai reikalinga siekiant aukštojo mokslo.

Nereikia kreipti dėmesio į kritikus, kurie sako, kad suma, kurią galima per metus sutaupyti, yra per maža. Tai geriau negu nieko ir galimas dalykas, kad ateityje Kongresas pakels įnašų sumos ribą. Pinigai, kuriuos įdedate į EdIRA, nesumažina sumos, kurią galite įdėti į Roth IRA ar IRA. Jei jūsų vaikas gautų didelę stipendiją ir jam nereikėtų tų pinigų, tai EdIRA sąskaita gali būti pervesta kitam šeimos nariui.

6. Ar galima turėti EdIRA ir reguliarią IRA?

Taip. Žinoma, jei jūsų uždarbis atitiks reikalavimus. Jūs ir jūsų žmona/vyras gali turėti Roth IRA ir dėti pinigus į EdIRA. Jei jūsų vaikas turi Roth IRA, jūsų šeima galėtų sutaupyti 6,500 dolerių metuose, nemokant už juos mokesčių.

7. Kokie yra geriausi investavimai mokslapinigiams?

Daugumai žmonių *"mutual funds"* yra geriausias pasirinki-

mas, taupant vaikų mokslapinigiams. Investavimas į *"stock funds"*, laikui bėgant atneša daugiau pajamų. Jei taupote kituose, ne IRA planuose, ieškokite *"tax efficient funds"*, kurie duoda mažai *"capital gains"*. Ir kai jūs vertybių popierius parduosite, kad užmokėtumėte už vaiko mokslo, jums reikės mažiau mokėti mokesčių. Venkite naudoti gyvybės apdraudas ir *"annuities"* vaikų mokslapinigiams. Jei išimate pinigų iš *"annuities"*, jie yra apmokestinami 100% iki to laiko, kol jūsų uždirbtos palūkanos yra sunaudotos, ir jums gali reikėti mokėti 10% pabaudą, jei esate jaunesnis(-nė) negu 59½ metų. Tai gali perpus sumažinti išimamą sumą.

Kaip matote, nėra lengvo būdo taupyti mokslapinigiams ir pensijai. Kaip ir viskas gyvenime, norint ko pasiekti, reikia dirbti, taupyti ir daug atsakyti. Tačiau, jei pradėsite taupyti anksčiau, jei pradėsite planuoti ateitį, jaunas būdamas, gyvenimas bus lengvesnis vėliau ir senatvėje.

Naudotasi medžiaga iš "Chicago Tribune", 1998-04-17.

Parengė:

Birutė Jasaitienė ir Aldona Šmulskšienė

NEW JERSEY SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomoti namą puikioje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINERĄ A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunoms šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiekimas su prekybos centrais ir darbais. Gera žinoma pensininkų namų bendruomenė.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekiliojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekiliojo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigcycle@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido tuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laido tuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laido tuves. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoje vietoje - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigą kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5136.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJĄ ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-

per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642

Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI Į VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Ėsolių MEMORIALS

66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE, QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326 - 1282; 326-3150
- TAI MŪSU VIENINTĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALĖ -

†

KVEČAS JONAS
1933 + 1976

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers

**341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207**

Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964

Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637

Periodicals postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in July

POSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoją REDAKCINĘ KOMISIJA —
Rankraščiai taisyklėms Redakcijos nuostatom

Rezistencija, deja, nuslopinta

S kaudžių įvykių prisiminimas slegia birželio mėnesį - sovietų ir nacių okupacijos, daug aukų pareikalavęs sukilimas 1941 metais.

Sukilimo prisiminimas tebėra gyvas vidurinių kartų asmenų atmintyje. Prisimename tą netolimą praeitį, kurioje prasiveržė mūsų tautos laisvės troškimas ginklų jėga. Daugiau kaip šimtą metų kentėjusi Rusijos carų priespaudą mūsų tauta iškovojo vos du dešimtmečius trukusią nepriklausomybę, kurią vėl palaidojo Rusijos carų ipėdinė - Sovietų Sąjunga. Tai buvo didis smūgis tautai, staiga netekusiai taip brangios laisvės. Dėl to, kai tik susidarė palankios sąlygos, veiklioji tautos dalis sukilo prieš sovietinę vergiją. 1941 m. birželio 23 dieną paskelbė atstatanti Lietuvos nepriklausomybę ir sudarė laikinąją vyriausybę. Tiesa, naujoji nepriklausomybė nebuvo ilga - ją palaidojo nauja rudoji priespauda, tačiau sukilimo faktas buvo ryškus liudijimas tautos proveržio laisvėn.

Būdinga tai, kad lietuvių tauta sukilo prieš caristinės Rusijos įpėdinę Sovietinę Rusiją, kuri mažoms tautoms žadėjo laisvę. Ji 1920 metų Maskvos sutartimi buvo garantuota Lietuvai, bet po dviejų dešimtmečių tą sutartį Rusija sulaužė, apgaugalio būdu įvedė savo įgulas ir palaidojo lietuvių tautos nepriklausomybę. Ginkluotas lietuvių tautos sukilimas buvo stiprus tautos žodis pavergėjui, liudijantis nepalaužiamą tautos valią būti laisva bei nepriklausoma. Tas žodis vėliau buvo patvirtintas ilgomis partizanų kovomis, išsiveržusiomis iš pavergtos tautos laisvės ryžto. Taigi, nei drąsos, nei ryžto mūsų tautai nestigo anais tragiškais metais. Tauta parodė savo drąsą bei ryžtą net ir vergijos replės būdama. Tai buvo ryšku ir 1941 metų sukilime. Ne valstybė šaukė kovotojus, bet aktyvioji tautos dalis pati susibūrė, slapta susiorganizavo, pasiruošė ir smogė tinkamu momentu.

Minėto sukilimo vadai, iškovoję pergalę, kad ir neilgai truksia, triumfuoja, bet pasyviai iš šalies stebėję įvykius, juos kritikuoja lyg ir nenorėdami jiems pripažinti aureolės. Turbūt iš viso nėra tokių įvykių, kuriuos visi vienodai vertintų. Tad ir šiuo atveju nėra ko stebėtis, jėg atsiranda skirtingų nuomonių. Pagrindiniai faktai betgi rodo, kad 1941 metų sukilimas buvo ginkluotas lietuvių tautos žodis raudonajam rusiškos sovietijos pavergėjui. Kaip liudija enciklopedinės žinios, sukilime visoje Lietuvoje dalyvavo apie 100,000 asmenų. Kaunynėse žuvo 2,700 lietuvių, 1,500 buvo nužudyti kalejimuose ir kitur, 4,000 sužeistų. Tai skaičiai, kurie pralenkia 1918 metų nepriklausomybės kovų aukas - 2,611 žuvusių, 1,175 sužeisti. Šalti skaičiai liudija platų krašto sukilimo mastą. Čia išryškėja ne tik vadovaujantis asmenys, bet ir visa tauta, atstovaujama aktyviosios dalies, susilaukusios plačiausio pritarimo.

Didis tai buvo žygis, bet jis Lietuvos nepriklausomybės neatkovojo visam laikui. Tauta dar vergavo 50 metų su viršum, tačiau liko ana sukilimo dvasia, kuri ruseno tautoje kaip žarija pelenuose. Tai ryžto dvasia, drašinus tautą ištvermei ir spėkas išeivijoje.

Skirmantas Janušonis

VIENOS SVAJONĒS TVĒRIMAS

1

Leiskite trumpai prisistatyti

Lietuvos jaunimas ne taip dažnai rašo išeivijos spaudoje. Kadangi skaitant šį straipsnį skaitytojui neišvengiamai kils klausimas, kas mes tokie esame, prisistatysiu pats ir vėliau pristatysiu savo draugus ir kolegas, su kuriais turiu garbės dirbti.

Esu vilnietis, nors mano tėveliai kilę nuo Pasvalio. 1988 metais baigiau vidurinę mokyklą ir įstojau į Vilniaus Universiteto Gamtos mokslų fakultetą, biologijos specialybę. Vyresniuose kursuose specializavausi biofizikos srityje. Universitetą baigiau 1993 metais, išsilaikiau TOEFL bei GRE egzaminus ir stojau į doktorantūrą JAV universitetuose. Buvau priimtas į University of Massachusetts at Amherst, kur šiuo metu jau ketvirti metai dirbu neurobiologijos srityje. Po vienerių ar poros metų ketinu gauti Ph.D. laipsnį.

Esu dėkingas ALIAS Bostono skyriaus pirmininkui p. Romui Rudžiui, sekretoriui p. Vytautui Sužiedėliui, o taip pat p. Bruteniui Veitui ir p. Vytautui Žiaugrai, kurie suteikė galimybę šiame straipsnyje aptariamam klausimui pasisakyti vasario 20 d. vykusiam ALIAS Bostono skyriaus susirinkimui Miltone.

Sunkiai pastebima problema

Jei man reikėtų apibūdinti šiandienos Lietuvą, tarp gausybės

Laukiame Jūsų, tėvynainiai

Birutė Žymantienė

1992 metais Šiauliuose įvyko 1-asis Šiaulių krašto tėvynainių sambūris. Kartu su Jumis, po platų pasaulį pasklidusiais, bet savo krašto nepamiršusiais, tuomet pradėjome didelę programą ir labai svarbių darbų ciklą. Dabar, kai jau ruošiamės ketvirtajam Sambūriui, sunku ir beįvardyti žmones, kurie rūpinasi įvairiausiais krašto reikalais, nors geografiškai nuo to krašto yra nutolę už šimtų ar tūkstančių kilometrų.

Tuomet, 1992-aisiais, pirmąjį žingsnį šiuo keliu žengė mūsų mieloji kraštiečių iš Winnipeg (Kanada) Teklė Timmerman: būsimajai Šiaurės Lietuvos meno galerijai (kurios tuomet tik idėja tebuvo) ji nupirko didelį ir vertingą paveikslą - Bonaventūro Šalčio "Žemė". Ponios Teklės geranoriškumas ir pasitikėjimas mūsų nudžiugino ir padirgino. O mūsų kraštiečiai ir toliau darė gerus darbus - ji buvo pirmoji užsienio lietuvė, finansškai prarėmusi knygų leidybą, konkrečiai - Šiaulių krašto poetų almanacha "Kas esi".

Su didžiausia pagarba ir šiluma šiauliečiai taria lietuvio iš Santa Monikos (Los Angeles, CA) Antano Mikalajūno pavardę. Tai jis nupirkio Šiaulių pedagoginiam institutui (dabar - Šiaulių universitetas) pirmuosius kompiuterius, finansavo kai kurių knygų leidybą, visada rodė konkretų dėmesį daugeliui Lietuvos kultūros fondo Šiaulių krašto skyriaus projektų, dosniai finansavo tuos, kurie, jo nuomone, buvo svarbūs.

Lietuvos kultūros fondo Šiaulių krašto skyriaus pirmininkas Hubertas Smilgys Amerikoje gyvenantį tėvynainį daktarą Vladą Kaupą vadina Gerąja Dvasia, kuri lyg iš Dangaus ir pačiu laiku nusileido į mūsų sudėtingą, nūdienos gyvenimą. Kaip tik tada, prieš keletą metų, šiauliečiai, miesto kultūros raidos organizatoriai, suko galvas, iš kur gauti pinigų išleisti prieš kelis dešimtmečius mirusio Šiaulių miesto architekto, poeto, vertėjo, visuomenės veikėjo Vytauto Nistelio knygą. Jo našlė, taip pat architektė, Apolonija Nistelienė buvo paruošusi leidybai nuostabios savo vyro poezijos. Ir ką jūs manote? Ateina tomis dienomis į miesto savivaldybės kultūros skyriaus vedėję Huber-

to Smilgio kabinetą malonus, linksmų akių ponas, prisistato esąs iš užjūrio Dr. Vladas Kaupas, klausia, kaip gyvename, gal reikia kokios pagalbos. Po pirmųjų pažinties sakinių svečias papasakoja, kad buvęs ką tik miesto bibliotekoje, sklaidęs vertingų knygų, matyt, dovanotų, nes ant jų yra V. Nestelio nuosavybės ženklai. Kas jis toks, tas šviesuolis V. Nestelis? - klausia dr. Vladas Kaupas. Čia jau H. Smilgys išdrįso ir apie savo rūpesčius dėl knygos išleidimo pasipasakoti. Daktaras tapo pomiriniu Vytauto Nestelio knygų serijos leidybos rėmėju.

Šiaulių krašto tėvynainių sambūris yra visų ši kraštą mylinčių žmonių susijėimas, nepriklausomai nuo to, kur jie gyvena - už jūrų marių, ar gretimame rajone. Vienintelė sąlyga vadintis tėvynainiu - rūpestis dėl šio krašto ateities, meilė ir pagarba jo tradicijoms, dalyvavimas ir pagalba sprendžiant problemas. O kiek šiame krašte gimė, užaugo, po Lietuvą ir po platųjį pasaulį pasklido talentingų, šaunių žmonių! Kartą pabandėme susidaryti labai garsių, visam pasauliui pažįstamų šiauliečių sąrašą. Pradėjome nuo Amerikoje gyvenančių fotomenininko Kazio Daugėlos, Vytauto Šliūpo, Valdo Adamkaus, vilniečių maestro

Sauliaus Sondeckio, Vytauto Juozapaičio, Kaune gyvenančios profesorės Eugenijos Lašienės... Surašėme pusšimtį, o galo vis dar nesimatė. Džiugu ne tik dėl to, kad mūsų daug, o ir dėl to, kad kas du metus vis daugėja tėvynainių, į namus bent porai dienų parlekia vaikai, apsidairo, sentimentų pasisemia, pamato, kas galėtų padėti ši kraštą gražinti, šviesinti. Skirtinga ši parama, bet visa labai svarbi. Kartais ją sunku ir išmatuoti, ypač kai jos mato vienetas - džiaugsmas. Pvz., Vytauto Juozapaičio didelio muzikinio kūrinio, skirto M. Mažvydo jubiliejui, premjera kartu su "Polifonijos" choru Šiaulių katedroje. Arba Sondeckių šeimos nuostabus koncertas su Šiaulių kameriniu orkestru 3-iojo Šiaulių krašto tėvynainių sambūrio metu. Sondeckių šeimos dabar, kai sūnus mažai būna Lie-tuvoje, vilniečiai beveik nemato koncertuojančios kartu, o į Šiaulius susirinko visi. Tai buvo šven-tė ir dovana.

Ketvirtasis mūsų sambūris prasidės tuoj pat po Joninių - birželio 25-ąją. Susitikime visi vidurdienį Šiaulių dailės galerijoje (Vilniaus g. 245). Susipažinsime su naujais brangiais žmonėmis, paspausime ranką seniems pažįstamiems, pasiklausysime muzikos, pasižiūrėsime parodą ir videofilimą "Tėvynainiai". Pirmosios Sambūrio dienos vakare dalyvausime šv. Mi-

šiose, o vėliau muzikuosime, šoksime ir dainuosime Kultūros, laisvalaikio ir pramogų centre MAX. Antrąją dieną, birželio 26-ąją, Sambūrio dailėviai susipažins su Šiaulių "Aušros" muziejumi, su kuriama Šiaurės Lietuvos meno galerija, su Šiaulių universitetu. Visi kartu aptars problemas ir tolimesnį bendradarbiavimą. Vakare P. Višinskio viešojoje bibliotekoje įvyks svečių ir šiauliečių literatūrinis vakaras, kuriame skambės garsūs vardai, šypsisis brangūs veidai, skambės poezija ir proza. Dar vėliau, tą patį penktadienio vakarą, iš bibliotekos trauksime į Kultūros ir poilsio parką pasilinksinti tarptautiniame muzikos festivalyje "Country Joninės". Paskutinę Sambūrio dieną, šeštadienį, važiuosime pasidairyti po žymiausias vietas. Gali taip atsitikti, kad maršrutai bus du: vienas per Žemaitijos "perlus" - Telšius, Platelius, Renavą, Židikus, Viekšnius, Papilę, o kitas - į Žagare, kuri kaip tik tomis dienomis švęs savo gyvavimo 800 metų jubiliejų. Grįžę iš kelionės aptarsime mūsų bendrus darbus ir projektus, numatysime kitą, penktąjį, Sambūrį, surengsime fotografijų vernisažą ir atsiveikininimą Šiaulių dailės galerijoje. Atsiveikinti (šokti, dainuoti, ašarą braukti) padės Šiaulių mokytojų folkloro ansamblis "Salduvė".

Laukiame Jūsų, tėvynainiai!

DARBININKAS

*vienas seniausių išeivijos
laikraščių Amerikoje*

Birželio 14-ąją minint. Naujosios Vilnios geležinkelio stotis. Iš čia dešimtys tūkstančių Lietuvos žmonių gvvulinuose vagonuose buvo tremiami į Sibirą V. Kapočiaus nuotr.

gražių žodžių tikrai nuskambėtų "kompiuterių kraštas". Tai neabejotinai labiausiai jaunimą žavinti sritis, kurioje iš tiesų susilieja protas, fantazija ir, pagaliau, galimybė užsidirbti. Lietuvos jaunimo profesionalumas ir imlumas šioje srityje manęs nenustato stebinti; dirbdamas Amerikos laboratorijoje, vertingiausių patarimus apie kompiuterius ir jų programinę įrangą gaunu būtent iš Lietuvos kolegų. Neseniai buvau prispaustas nusipirkti garso kortą (sound card), mikrofoną ir ausines, - kad pagaliau pasivyčiau Lietuvą, ir galėtume per Internetą šnekėtis gyvai. Lietuvos imlumas informacinėms technologijoms turi gilius šaknis: netgi biologai, specializavęsi biofizikoje Gamtos mokslų fakultete, tradiciškai moka programuoti; kai kurie jų po baigimo nesunkiai konkuruoja su profesionaliais kompiuterių specialistais.

Ir visgi šis straipsnis - ne apie kompiuterius. Šiuo ryškiu pavyzdžiu tenorėjau pasakyti tiek, kad Lietuvos jaunimas savyje slepia ypatingai stiprų intelektualinį potencialą. Šiuo metu jis išsilieja kompiuteriuose, nes ši sritis nereikalauja astronominių investicijų. Tuo jokių būdu nenoriu pasakyti, kad Lietuva užtvindyta kompiuteriais - anaipol nel - bet tai, ką jaunimas gali padaryti su esančiais, nustebins kiekvieną, kas nuspręs tuo giliau pasidomėti.

Jei kam iš skaitytojų teks viešėti Lietuvoje, į akis taip pat kris mokslo jaunimo žavėjimasis mistika bei ezoterika. Tai būtų labai lengva ir neteisinga priskirti šalies tamsumui, tačiau esmė čia kuo kas gilesnė ir šviesesnė. Išsilavinusios žmonės traukianti mistika nėra primityvi ar lėkšta; iš tiesų ji dažnai persipina su noru suvokti naujausią mokslo atsiekimą prasme. Tai bandymas suprasti pasaulį ir sąmonę, apie kuriuos mes vis dar taip mažai žinome. Didelė mums realiai atrodančio pasaulio dalis iš tiesų yra iliuzija, - bet sudėtinga ir gudriai gamtos suregta iliuzija. Neurobiologui šis teiginys būtų nuobodžiai akivaizdus. Lietuvoje Carlos Castaneda, vienas New Age judėjimo pradininkų, yra tapęs klasika. Jei mano skaitytojas laiko Carlos Castanedą antimoksliniu apsišaukėliu, norėčiau atsargiai perspėti: taip, tai ne mokslinė knyga, bet joje yra daug išvalgių minčių. Sakysime, jo "surinkimo taškas" (assemblage point) iš esmės yra tas pats, ką neurobiologija vadina "surišimo

problema" (binding problem). Ji ne tik egzistuoja, bet lieka viena iš didžiausių sąmonės paslapčių. Ir ar daugelis mistikos kritikų žino, kad šiuolaikinė fizika visą pasaulį laiko sudarytą iš virpančių dešimtmecių stygų ("Scientific American", February 1998)?

Taigi norėčiau apibendrinti: Lietuvos jaunimo potraukis mistikai iš esmės yra potraukis fundamentaliajam mokslui. Tai noras suprasti, - suprasti pačią paslapties gelmę.

Būtinai turiu paminėti ir tą atsidavusį jaunimą, kuris labai sunkiomis sąlygomis dirba universitetų ir institutų laboratorijose. Šių pasišventusių žmonių įtaka XXI amžiaus Lietuvos mokslui bus ypač svarbi. Tačiau norėjau atkreipti dėmesį į tai, į ką neretai žiūrima paviršutiniškai, ir padaryti viena svarbia išvada:

Lietuvos jaunimas ne tik veržiasi į mokslą, bet veržiasi į priešakinį pasaulio mokslą: būtent ten, kur visi atsakymai net nėra žinomi. Vargu ar būtų galima sugalvoti kažką nuostabesnio.

Čia staiga susiduriame su didele problema. Nors Lietuva gaudytų gauda visas mokslo ir technikos naujoves, šalyje nėra jokios patikimos mokslinės informacijos sklaidimo sistemos. Ši sritis beviltiškai apleista, todėl informacija sklinda iš lūpų į lūpas, iš patikimų į visai nepatikimų šaltinių. Šiais laikais visiškai lengva karštą naujieną tą pačią minutę permesti iš Amerikos į Lietuvą. Problema kita: kas ją permes, ir kam.

Kalbu ne apie profesionāliu vadovēlius aukstosiomis mokykloms. Toje sritytē taip pat dirbame. Apie tai rašē p. Arnas Palaima, ir nenorēčiau dabā kartot. Kalbu apie moksline naujienas visiem, arba apie mokslo popularinimā. Mokslo popularinimo vystymā bet kuriojē šalyē svarbus diviem aspektāis. Visā pirma, jās reikalingas tiems žmonēm, kurie žāvisi moksli ar neturi uolatinio, plataus ir patikimo tokių žinių šaltinio. Antra, mokslo popularinimas yra labai svarbus veiksnys auginant naują išsilavinusių žmonių kartā. Turbūt visi mes, pasukę mokslo keliu, pamename kokiā nors vaikystēs knygutę ar istorijā, mus uzbūrusiā. Ir nors galbūt mūsū dabartinē sritis nēra tai, kas kerējo vaikystēj, esmē

(nukelta į 4 psl.)

■ Prezidentas Valdas Adamkus, Stokholme atskleidėdamas į ITAR-TASS'o klausimus apie Lietuvos narystę NATO, apie Rusijos užsienio reikalų ministro Jevgenijaus Primakovo pareiškimą Suomijos politiniams vadovams (Rusija priešinas "buvusių sovietinių respublikų" narystei NATO), spaudos konferencijoje Stokholme paaiškino: narystė yra netgi ne ateinančių metų klausimas - reikės nueiti ilgą kelią; Rusijos požiūris į NATO keisis - NATO atrodys kaip "globalinio integruoto saugumo kontinente organizacija".

■ Birželio 4 d. Briuselyje vykusiam Baltijos jūros regiono šalių energetikos sektoriaus pareigūnų susitikime su Europos Komisijos (EK) atstovais buvo ieškoma būdų kaip pagerinti regiono aprūpinimą elektros energija ir dujomis. Vieno EK pareigūno teigimu, ketinama įkurti specialią grupę, be kita ko, užsiimsiančią ir Ignalinos atominės elektrinės (IAE), kurios saugumas Vakaruose kelia didelį susirūpinimą, ateities klausimu. Lietuva išsipareigojo apie 2008-uosius metus uždaryti IAE. EK pareigūnas sakė, jog tikimasi, kad Lietuva pasiūlys kokius tai šio klausimo sprendimo būdus, kaip antai statyti naujas elektrines ar atnaujinti senas.

■ Latvijos prezidentas Guntis Ulmanis apkaltino Rusijos politikus ir žiniasklaidą tendencingumu, vertinant vidaus politinę padėtį Latvijoje. Pareikšdamas, kad Ryga yra pasiruošusi atnaujinti konstruktyvų dialogą, Ulmanis nurodė sąlygą: Rusija turi atsisakyti "nepagrįstų kaltinimų" Latvijos adresu ir išankstinių reikalavimų. Tai skelbiama jo interviu Rusijos laikraščiu "Nezavisimaja gazeta".

■ Prancūzijos parlamentui priėmus rezoliuciją apie armėnų genocido 1915 m. pripažinimą, Armėnijos parlamento pirmininkas Chosrov Arutiunian nusiuntė padėkos laišką savo kolegai Prancūzijoje.

Kompiuteriniai nusikaltimai: užsienio šalių patirtis

Istatymų leidimas ir jų įgyvendinimas istoriškai perėjo daugelį etapų kartu su žmonijos bei visuomenės evoliucija. Buvo kriminalizuojamos naujos veikos, atsirandančios socialinio ir technologinio progreso išdavijoje, kurios nebuvo būdingos ankstesniems periodams - organizuotas nusikalstamumas, narkotikų gamyba, platinimas ir vartojimas, pinigų plovimas ir kiti. Šiandien įstatymų leidėjai bei saugotojai susiduria su kita problema - kompiuteriniais nusikaltimais. Naujosios komunikacijos (Internetas, elektroninis paštas) verčia peržiūrėti kai kuriuos civilines teises ir institutus - sandorį, jo sudarymo formą arba autorystės teisės niuansus. Pati kompiuterinių nusikaltimų prigimtis, apimanti naujų pažangiausių technologijų naudojimą, pasaulinę informacinių tinklų integraciją, verčia imtis naujų tokių nusikaltimų tyrimų metodų bei jų įrodinėjimo priemonių. Juolab kad tokio nusikaltimo pasekmės bei įrodymai nėra fizinės prigimties. Kitas būdingas kompiuterinių nusikaltimų bruožas - sunkiai pinigine išraiška įvertinama padaryta žala. Firmos vis labiau savo ateitį sieja su

"intelektualiųjų kapitalu", todėl įvykus kompiuteriniam nusikaltimui bei pagrobus intelektualiąją nuosavybę, tikroji jos vertė gali būti nustatyta tik praėjus keliems mėnesiams ar net metams.

Daugelis šalių turi įstatymus, baudžiančius už viruso "paleidimą", už programinės įrangos autorinių teisių pažeidimus, tokios įrangos ar kitokios informacijos sugadinimą, pakeitimą, programų panaudojimą siekiant neteisėtos materialinės naudos (pvz., Lietuvos Respublikos BK 274 str. 2 d.). Tačiau užsienio šalių nusikaltimų tyrimo praktika parodė, kad to nepakanka, reikalinga baudžiamoji atsakomybė ir už patį pirmąjį etapą, kuris yra būtinas elementas visuose kituose kompiuteriniuose nusikaltimuose, - tai neteisėtas įsibrovimas į kompiuterį, kompiuterinę sistemą, priėjimas neturint atitinkamo leidimo prie kompiuterinių duomenų ar informacijos.

Siekiant ištirti kompiuterinių nusikaltimų mastą, Jungtinių Tautų nusikaltimų ir teisėtvar-
tos komisija (United Nations Commission on Crime and Criminal Justice) 1991 metais atli-

ko išsamius tyrimus, apklausdama 3000 respondentų, besinaudojančių išoriniais kompiuteriniais tinklais Kanadoje, Jungtinėse Valstijose bei Europoje. Kaip parodė tyrimai, 72% respondentų informavo apie pasikėsinimus į kompiuterių apsaugos sistemas bei duomenis, esančius juose, įvykusius 12 mėn. laikotarpiu. 43% iš jų buvo nusikalstamo pobūdžio, turėję neigiamą poveikį.

1983 m. EKVO (Ekonominio kooperavimosi ir vystymo organizacija, OECD, 1961 m. - (vert. past.) paskyrė ekspertų komisiją, turėjusią ištirti su kompiuteriais susijusius nusikaltimus ir poreikį keisti šalių baudžiamuosius kodeksus. Šio komiteto darbo rezultatas - EKVO rekomendavo šalims-narėms užtikrinti, kad jų baudžiamieji įstatymai būtų pritaikyti ir tam tikroms kompiuterinių nusikaltimų kategorijoms. Kompiuteriniai nusikaltimai ir baudžiamieji įstatymai buvo svarstomi Europos Taryboje, ir 1989 m. buvo patvirtintos rekomendacijos minimaliam ir optimaliam kriminalizuotinų veikų sąrašui.

Kompiuteriniams nusikaltimams skirtas šis Europos Tary-

bos rekomendacijose numatytas minimalus veikų, būtinų vienin-
gai baudžiamajai politikai, įstatymų, reglamentuojančių su kompiuteriais susijusius nusikaltimus, sąrašas:

1. Kompiuterinis sukčiavimas.

a) Kompiuterinių duomenų arba kompiuterinių programų įvedimas, pakeitimas, ištrynimasis, užslaptinimas arba kitoks trukdymas duomenų apdorojimui, kuris paveikia duomenų apdorojimo rezultatus, sukeldamas kitam asmeniui jo nuosavybės ekonominę arba valdymo praradimą turint tikslą pačiam arba kitam asmeniui gauti neteisėtą ekonominę naudą.

2. Kompiuterinė klastotė.

Kompiuterinių duomenų arba kompiuterinių programų įvedimas, pakeitimas, ištrynimasis, užslaptinimas arba kitoks trukdymas duomenų apdorojimui tokiu būdu arba tokiais sąlygomis, kaip nustatyta nacionalinių įstatymų, kad tai būtų kvalifikuojama kaip klastojimas, jei veikos objektas panašus į tradicinius tokio pobūdžio nusikaltimų objektus.

3. Žala kompiuteriniams duomenims arba kompiuterių programoms.

Neteisėtas kompiuterinių duomenų arba kompiuterinių programų ištrynimasis, sugadinimas, užslaptinimas.

4. Kompiuterinė diversija.

Kompiuterinių duomenų arba kompiuterinių programų įvedimas, pakeitimas, ištrynimasis, užslaptinimas arba kitoks trukdymas duomenų apdorojimui, turint tikslą trukdyti kompiuterio arba telekomunikacinių sistemų funkcionavimui.

5. Neteisėtas įsibrovimas.

Neteisėtas įsibrovimas į kom-

piuterinę sistemą arba tinklą pažeidžiant apsaugos priemones.

6. Neteisėtas duomenų perėmimas.

Neteisėtas duomenų perėmimas panaudojant technines komunikacijos priemones įsibraunant į pačią kompiuterinę sistemą arba tinklą arba perimant duomenis, cirkuliuojančius juose arba išsinešančius iš jų; 1995 m. rugsėjo 11 d. Europos Taryba priėmė Rekomendaciją dėl baudžiamųjų procedūrinių įstatymų problemų, atsiradusių dėl informacinių technologijų traktavimo. Šiam darbui aktualu, kad Rekomendacijoje buvo išskirtos duomenų ir informacijos sąvokos:

"Duomenys yra formali sąvokų, faktų, instrukcijų išraiška. Informacija yra reikšmė, t. y. tai, ką duomenys reiškia žmonėms. Todėl duomenys turi du skirtingus aspektus; jie yra potenciali informacija žmonėms arba kompiuterinės informacijos vienetai - komandos kompiuteriui (baitai, bitai ir t. t.). Tiksliai tada, kada būtina įvardyti duomenis, turinčius reikšmę tik žmonėms, gali būti naudojamas informacijos terminas".

7. Neteisėtas priėjimas.

Prieiti prie duomenų arba informacijos gali tiek neturintys leidimo asmenys iš pašalės, tiek iš vidaus - darbuotojai, neturintys leidimo prieiti prie tokių duomenų. Toks neteisėtas priėjimas ir atidus informacijos peržiūrėjimas numato baudžiamąją atsakomybę, net jeigu asmuo paprasčiausiai skaito tai, kas yra ekrane. Tokios veikos objektas yra patys duomenys arba duomenys, esantys jų perdavimo procese, kaip esantys infor-

(nukelta į 5 psl.)

Nemuno vingis ties Punios piliakalniui

V. Kapočiaus nuotr.

VIENOS SVAJONĖS TVĖRIMAS

(atkelta iš 3 psl.)

lieka ta pati: tada rodome save. Būtent todėl labai svarbu, kad viena gražią vaikystės ar jaunystės dieną atsivertų vartai į pasaką, vadinamą žinojimu. Vartai ne į sausą vadovėlinį mokslą - kurio ateityje tikrai netrūks! - bet į tai, kas yra gyva, paslaptinga, netikėta. Tai gali atsitikti staiga: tiesiog ilsintis paupy, stebint per žolių stiebus besiroplėčiančias boružas ar bežvelgiant į vasaros nakties skliautą.

Skaitytojui gali pasirodyti, jog aš imu regėti žaviją, bet naiviai ir neįgyvendinamą mintį. Kaip tai padaryti?

Vienintelis atsakymas, kurį regiu labai aiškiai, yra toks:

Lietuvai reikia gražaus ir stipraus mokslo populiarinimo žurnalo.

Kitaip sakant, Lietuvai reikia "Discover" ar "Scientific American" analogo. Ir, jei jūs dabar beviltiškai mostelėjote rankomis, pakentėkite: aš papasakosiu, kaip mes tai darome.

Tačiau, prieš leisdamiesi toliau, pamąstykime: kas turėtų tokį leidinį tvarkyti? Ar yra Lietuvoje profesionalus mokslo žurnalizmas? NE, nematau net užuomazgų. Gal su tuo galėtų susidoroti paprasti žurnalistai? Tikrai ne, ir čia net nereiktų Lietuvos pavyzdžių. Tokį žurnalą galėtų pakelti tik patys mokslo žmonės. Bet ar atsiras bėpročių, kurie už aciu užsikraus tokia našta? Turint galvoje, kad mokslo žmonės ir taip vos galą su galu suduria?

Stebėtinas atsakymas yra TAIP. Ir aš negaliu atsidžiaugti, tuos žmones pažindamas.

Pirmasis bandymas viršija lūkesčius

...1996 metų pabaigoje pagaliau galutinai sutarėme ir sėdome prie rašomųjų stalų. Taip turėjo gimi nematytas neregėtas specialus "Mokslo ir gyvenimo" numeris, skirtas šiuolaikinei biologijai.

Mes esame Vilniaus Universiteto Biologų užsienyje draugijos (VU BUD) steigėjai ir nariai. VU BUD gimė 1996 metų pavasarį - kuomet Vilniaus Universitetą baigė ir dabar užsienyje studijuojantys bio-

logai doktoranto Arno Palaimos iniciatyva susibūrė į draugiją, siekiančią vadovėliais padėti Gamtos mokslų fakultetui. Apie šią draugiją ir jos veiklą galima rasti Arno Palaimos straipsnyje, mano tvarkomame VU BUD Interneto puslapyje (<http://www.unix.oit.umass.edu/~skirma/BUD/bud.html>) bei Gamtos mokslų fakulteto dekanų prof. Jono Naujalo straipsnyje "Moksle ir gyvenime" (1997 m. Nr. 5-6).

Specialaus "Mokslo ir gyvenimo" numerio išleidimas buvo gana netikėta mintis, nes, steigdami šią draugiją, tokios plačios veiklos neplanavome. Kai kuriems skaitytojams išeivijoje gali būti naujas pats "Mokslo ir gyvenimo" pavadinimas. Tai nuo 1957 metų einantis bene vienintelis Lietuvos mokslo populiarinimo žurnalas, kuris šiek tiek anksčiau būdavo skaitomas beveik visose inteligentiškose šeimose. Šis žurnalas Redaktoriaus išradimo dėka net anais tamsiais laikais buvo Lietuvos inteligentijos tribūna; daugelis Lietuvos mokslo žvaigždžių su šiuo žurnalu nuolat bendradarbiaudavo. Pamenu radęs naujausią šio žurnalo numerį net pas senelį kaime ir savo svajones, kad kada nors ir aš į jį parašysiu. Ta valanda išmušė jau pirmosios Lietuvos Universiteto kursuose: ne tik priimtas mano pirmasis straipsnis, bet taip pat tapau 1991 metų jaunųjų mokslininkų straipsnių konkurso nugalėtoju.

Tačiau tai, ką nusprendėme padaryti dabar, buvo kur kas sudėtingesnis uždavinys. Vyriausias redaktorius Juozas Baldauskas labai geranoriškai sutiko gegužės numerį atiduoti mums. Beliko "smulkmena" - parašyti įdomius ir profesionaliai paruoštus straipsnius iš įvairių biologijos sričių.

Skaitytojui gali atrodyti keista, tačiau daugelis mūsų net nesame matę vienas kito. Bendraujame elektroniniu paštu, tačiau tas nuostabus vienybės jausmas dažnai apima sielą, - ir tuomet atrodo, kad viskas įmanoma. Visi esame to paties fakulteto kūdikiai, o penkeri metai tarp tų pačių sienų neišvengiamai užkrečia panašiomis idėjomis.

Paulius Jurkus, mano geras draugas ir kolega, apsiėmė palaikyti gyvą ryšį tarp mūsų grupės užsienyje ir "Mokslo ir gyvenimo" redakcijos. Pamažu gausėję pribraukytų puslapių krūvelės prie mūsų kompiuterių, ant stalų ir šiukšlių dėžėse. Tik tuomet pajutome, kas yra geras populiarus straipsnis: jį parašyti, pasirodo, ne ką lengviau nei mums labiau įprastą straipsnį ir profesionalų žurnalą! Visgi dirbdami vakarais ir laisvesniais savaitgaliais, brauk-

dami prakitą ir piktindamiesi savo nesugebėjimu lengvai išsireikšti, suspėjome visus rankraščius atiduoti sutartu laiku. Negaliu nepaminėti visų kolegų, kurių užsispyrimas svajone pavertė tikrove: ką tik apsigynęs Dr. Giedrius Buračas iš Salk Institute parašė apie bandymus suprasti sąmonę; Paulius Jurkus iš Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto - apie Internetą; Arnas Palaima iš University of Miami - apie fenotipinį plastiškumą; Tadas Panavas iš University of Massachusetts - apie programuotą augalų ląstelių žūtį; Dainius Plepys iš Lundo universiteto - apie vabzdžių narkomanus; Darius Sabaliūnas iš Lundo universiteto - apie pesticidus, Ramūnas Stepanauskas iš Lundo universiteto - apie neseniai atrastą naują bakterijų vaidmenį ežeruose; Algirdas Žiogas iš Zuricho universiteto - apie ląstelių sąveiką bei reikšmę vėžio supratimui; ir šio straipsnio autorius - apie neuronų pokalbius.

Visi atsisakė honorarų.

Birželio pradžioje lauktasis numeris ("MG" 1997 m. Nr. 5-6) pasirodė spaudos kioskuose. Sunku apsaityti mūsų džiaugsmą! Šis numeris buvo plačiai skaitomas pačiame Gamtos mokslų fakultete, institutuose, ir visur susilaukė labai gerų atsiliepimų. Žurnalo egzemplioriai pasiekė ne tik Vilniaus Universiteto Rektoriatą, bet netgi aukščiausią Lietuvos valdžią. Ir visgi didžiausią pasitenkinimą kėlė tai, jog padarėme ką norėjome. Padarėme galbūt ne tiek daug, - bet tai, ko Lietuvoje nebuvo. Ir, jei nebūtume lieję prakaito, nebūtų ir dabar.

Atsikartojantys aidai

"Mokslo ir gyvenimas" šiuo metu vargsta, turėdamas ribotą spalvotų lankų skaičių. Dėl tos pačios priežasties dalis mūsų straipsnių visgi nebepateko į penktąjį-šeštąjį numerį ir buvo perkelti į vėlesnius numerius. Septintajame numeryje buvo išspausdintas Dariaus Sabaliūno fotoreportažas iš Yellowstone nacionalinio parko, o paskutiniame žurnalo viršeliui panaudotas Gamtos mokslų fakulteto internetinis puslapis, paruoštas Pauliaus Jurkaus. Devintajame numeryje pasirodė mano straipsnio "Neuronų pokalbiai" tęsinys (pirmoji dalis buvo išspausdinta Nr. 5-6). Likau nustebintas, nes šis straipsnis apie smegenis susilaukė gana netikėto pagyvenusio skaitytojo Algimanto Žadvydo atsiliepimo: "Straipsnis įdomus ir reikalingas, kaip ir šie tyrimai".

(bus daugiau)

Kompiuteriniai nusikaltimai: užsienio šalių patirtis

(atkelta iš 4 psl.)

macijos išraiška. Baudžiamoji norma yra gyvybiškai svarbi ir kaip preventinė priemonė apsaugant informacines technologijas nuo nusikalstamos veiklos. Pats duomenų peržiūrėtojas gali būti visiškai nekalts, tačiau nelegalus priėjimas prie kompiuterinių dokumentų gali sukelti dideles problemas. Atsiradus įtarimui, kad į sistemą galėjo nelegaliai įsibrauti hakeriai, visi duomenys, tarp jų ir programos, turi būti patikrinti, ar neatsirado netikslumų arba virusų. Sekamos Europos Tarybos rekomendacijomis, dauguma industrializuotų šalių priėjimą neturint leidimo prie duomenų ar informacijos priskyrė prie veikų, užtraukiančių baudžiamąją atsakomybę. Iš 37 pasaulio šalių dauguma turi atitinkamus įstatymus atsakomybei už kompiuterinius nusikaltimus.

Svarbu pažymėti, kad sakiny "nėra specialių baudžiamųjų įstatymų" anaipol nereiškia, kad toje šalyje už kompiuterinius nusikaltimus nėra baudžiama. Atskirų šalių baudžiamieji statutai gali būti plačiau interpretuojami baudžiant už neteisėtą priėjimą prie duomenų ar informacijos, arba tokie draudimai įteisinti kituose įstatymuose.

Šalys, kuriose yra baudžiamosios normos už kompiuterinius nusikaltimus: 1. Airija, 2. Argentina, 3. Australija, 4. Austrija, 5. Belgija, 6. Brazilija, 7. Čilė, 8. Čekija, 9. Danija, 10. Egiptas, 11. Graikija, 12. Islandija, 13. Ispanija, 14. Italija, 15. Izraelis, 16. Japonija, 17. JAV, 18. Jungtinė Karalystė, 19. Kanada, 20. Kinijos Liaudies Respublika, 21. Lenkija, 22. Liuksemburgas, 23. Naujoji Zelandija, 24. Norvegija, 25. Olandija, 26. Pietų Afrika, 27. Portugalija, 28. Prancūzija, 29. Rumunija, 30. Singapūras, 31. Suomija, 32. Švedija, 33. Šveicarija, 34. Tunisas, 35. Turkija, 36. Vengrija, 37. Vokietija.

Iš 37 paminėtų šalių, 18 šalių turi specialius baudžiamuosius įstatymus, kriminalizuojančius neteisėtą priėjimą prie kompiuterinės sistemos arba tinklo.

Bet tik 9 iš 18 šalių įstatymai numato kaip nusikaltimo elementą apsaugos priemonių pažeidimą - taip, kaip buvo rekomenduota Europos Tarybos.

Neteisėtas įsibrovimas daugelyje jurisdikcijų iškyla kaip viena pagrindinių nusikalstamų

veikų kompiuterinių nusikaltimų srityje. Neteisėtas įsibrovimas yra daugelio kitų kompiuterinių nusikaltimų sąlyga.

Jis priklauso žemutinei pakopai hierarchinėje nusikaltimų skalėje, nusikaltimų, kurie didindami žalą ir sunkindami atsakomybę, yra "prijungiami" prie pagrindinio nusikaltimo. Labiausiai industrializuotų šalių visuomenės pagrindą amžiaus pabaigoje sudarys informacinės technologijos. Ateities visuomenės bus sujungtos informaciniu tinklu į vieną globalinę bendruomenę, kurioje informacija bet kurio nario lengvai ir greitai bus pasiekama Interneto pagalba. Jau šiandien iškyla naujos įstatymdavystės bei teisėsaugos problemos, susijusios su globalinių informacinių tinklų atsiradimu. Diskutuojamos specifinės problemos, susijusios su jurisprudencija, teisės normų įgyvendinimu bei vykdymu kompiuteriniuose tinkluose. Atsiranda naujos teisinės-socialinės sąvokos: "tinklo vartotojas", "kompiuterinė bendruomenė" ir kt. Vis dažniau minima nauja besiformuojanti "kibernetinės teisės" (cyberlaw) šaka. Tokioje bendruomenėje specialios baudžiamosios normos, draudžiančios neteisėtą įsibrovimą į duomenis ar informaciją, sudarys teisinį egzistavimo pagrindą. Todėl labai svarbu, kad šalys kurtų tokius įstatymus, laikytųsi Europos Tarybos rekomendacijų.

Ekspertų grupė susitiko Paryžiuje 1983 m. gegužės 13 d. Šie Europos baudžiamųjų įstatymų dėl kompiuterinių nusikaltimų harmonizavimo "pradininkai" pasiūlė EKVO imtis iniciatyvos ir įkurti ekspertų komisiją kaip mediatorių tarp skirtingų valstybių-narių požiūrių.

P. S. Hakeriai - tai asmenys, savo intelektualinį potencialą panaudojantys programų apsaugos įveikimui, virusų kūrimui ir t. t. Laikoma, kad hakeriai sudaro tam tikrą specifinę kompiuterinės visuomenės dalį, ir šita nusikalstama jų veikla yra ne tiek gauti kažkokią ekonominę naudą, kiek išbandyti savo intelekto galimybes "susirūginti" su apsauginėmis sistemomis ir pan. Šis terminas pas mus dar nesulietuvintas.

M. Nauckūnas
L. Ramanauskaitė

Gyvenimas su svetimomis širdimis

Šiuo metu Lietuvoje su donorų širdimis gyvena du žmonės. Alytiškiui Januarui Matučui širdies persodinimo operacija atlikta prieš pusantų metų. Antanui Sigitui Pečiukaičiui iš Antavilių - prieš pusmetį. A. Pečiukaičiui atlikta širdies persodinimo operacija buvo tryliktoji ir kol kas paskutinė. Dar operacijos laukia 8 žmonės. Abu operuoti vyrai jaučiasi visai neblogai. Januaras Matutis po operacijos su šeima pabaigė statyti trijų aukštų nuosavą namą ir persikėlė į jį gyventi. Antanas Pečiukaitis jaučiasi vidutiniškai, tačiau nemano, kad turėtų tik gulėti. Jis po truputį krapštydamasis remontuoja savo dviejų kambarių butą, sukasė netoli namų esantį 6 arų daržą. Januaras Matutis ir Antanas Pečiukaitis vaikystėje kartu lankė mokyklą Šakiuose. **R**

Kaip ir kiekvienais metais, tuo pat metu, kai Lietuvoje švenčiame šv. Velykų Didžiojo Prisikėlimo iškilmes ir džiaugiamės pavasario atėjimu, JAV Bridgeport universitete (Connecticut valstija) ateina laikas didžiajam metų sambrūzdžiui. Šioje aukštojo mokykloje studijuoja pasiuntiniai iš 70 pasaulio šalių. Šiais metais minėtame Amerikos universitete turėjo progą susirinkti entuziastai jau 22-ajam tarptautiniam festivaliui. Jis surengtas, kaip paprastai, didžiausioje universiteto sporto salėje.

Šįmet daugiau kaip tūkstantis atvykusių žiūrovų bei Bridgeporte besimokantys studentai gyvai vertino akademinio jaunimo kūrybiškumą. Komandos rungtyniavo ruošiant nacionalinį kempelį, demonstruojant tautinius drabužius, rengiant programą tautine tematika. Bene daugiausia dėmesio sulaukė kiekvienos šalies populiariausių nacionalinių patiekalų gaminimas. Čia savo tautos virtuvę

Jau tapusi istorine akimirka. Kauno "Žalgirio" krepšinininkai iškovojo Belgrade Europos taurę grįžta namo. Nuotraukoje - komandos kapitonas Darius Maskoliūnas (kair.) ir rezultatyviausias "Žalgirio" žaidėjas Saulius Štomeris.

Lietuvaikių sėkmė JAV Bridgeport universitete

parodyti panoro visų penkių planetos žemynų atstovai. Į vos ne sausakimšą Bridgeporto universiteto salę susirinkę žiūrovai "suko" ne vieną ratą aplink labiausiai patikusią šalių staliukus, norėdami išbandyti studentų kulinariinius sugebėjimus.

Užbėgant įvykiams už akių, noriu pasakyti, kad lietuvaičiai neįtikėtinai sėkmingai pasidarbavo ruošdami festivalio svečiams lietuviškus šaltibarščius ir specialiai amerikietiškam skoniui pateiktus sumuštinus ant kopūsto lapų. Malonu, kad keletą pastarųjų metų laimėjimai prizines vietas nacionalinio kempelio rengimo programoje, studentai iš Lietuvos ir ši pavasarį nustebo visus susirinkusius, pristatydami savo tautinės virtuvės ypatumus. Nacionalinių patiekalų konkurse lietuvaičiai laimėjo antrąją vietą! Mūsų šalies pasiuntiniai į priekį praleido tik visame pasaulyje plačiai žinomus savo virtuvę Indijos atstovus. Tai buvo didžiulė staigmena ne tik

daugumai žiūrovų, bet, manau, ir patiems studentams iš Nemuno krašto. Dar kartą įrodėme didžiajai Amerikos valstybei ir kitoms pasaulio šalims savo tautos talentą ir išskirtinumą, kuris šiuo atveju neapsiribojo vien tik krepšiniu ir visiems jau gerai žinomu "lietuviškuoju auksu" - gintaru. "Dabar belieka tikėtis pirmojo lietuviško restorano atidarymo Connecticut valstijoje ir Bridgeporto mieste", - to mūsų šalies pasiuntiniams linkėjo minėto JAV universiteto 22-ojo tarptautinio festivalio jury, įteikiant antros premijos piniginių apdovanojimą.

Ruošiantis šiam konkursui ypač daug sumanumo parodė kaunietis Bridgeporto universiteto studentas Gediminas Matusevičius ir klaipėdiškė Vilma Odinaite. Puikiai pasirodžiusiems Lietuvos pasiuntiniams dalis žiūrovų skandavo "Valio!"...

Šarūno Marčiulionio krepšinio mokykloje Vilniuje auga ateities krepšinio karta. V. Kapočiaus nuotr.

jimu, munitinės darba.

S. Buškevičius apgailestauja, kad muitinėje yra panaikinti kovos su kontrabanda padaliniai. Jo teigimu, Muitinės departamentas per nustatytą laiką neparengė Muitinės kodekso nuostatas įgyvendinančių teisės aktų. Lietuvos ūkio subjektams dėl Muitinės departamento neveiklumo ir nekompetencijos, Seimo nario nuomone, užkirstas kelias naudotis kai kuriomis pažangiomis muitinės procedūromis - prižiūrėjimo perdirbimo, laikinojo įvežimo taikant sąlyginio apmokestinimo sistemą, laisvųjų sandėlių procedūra ir kitomis.

S. Buškevičius domisi, kokius

"Trakų festivalį" globos Prezidentas

Prezidentas Valdas Adamkus sutiko tapti oficialiu pirmojo tarptautinio Trakų festivalio globėju. Festivalio rengimo tarybos nariai yra žymiai balerina Maja Pliseckaja ir kompozitorius Rodion Ščedrin, dainininkas Vladimiras Prudnikovas, maestro Gintaras Rinkevičius. Maja Pliseckaja ir jos

nuostolius dėl šių procedūrų taikymo sustabdymo jau patyrė arba gali patirti Lietuvos pramonės įmonės.

ELTA

vyras Rodion Ščedrin, netoli Trakų, Aukštadvario apylinkėse turi vilą, kurioje stengiasi praleisti kiek įmanoma daugiau laiko. Pasak Majos Pliseckajos, Trakų apylinkės yra vienos gražiausių pasaulyje, jos nė kiek nenusileidžia Bavarijos ir Šveicarijos kraštovaizdžiui. Pirmasis "Trakų festivalis" vyks liepos - rugpjūčio mėnesiais. Į jį pakviesti dalyvauti daug žymių pasaulio muzikantų. Festivalio rengėjai tikisi, kad jis taps vienu garsiausių festivalių.

LS

IŠ VISUR

- **Pedagoginio Lituanistikos Instituto Chicagoje** diplomų įteikimo vakaras įvyks birželio 13 d. Jaunimo Centro mažojoje salėje. Bus įdomi meninė dalis, vakarienis ir šokiai.

- **Pirmasis Chicagoje** susikūrusio folklorinio ansamblio "Delčia" koncertas įvyko gegužės 15 d. Lietuvių Dailės muziejuje, Lemont, IL, Pasaulio Lietuvių Centre.

- **"Laiškų lietuviams"**, mėnesinio žurnalo, metinė šventė buvo iškilmingai atšvęsta gegužės 17 d. Chicago Jaunimo Centre.

- **Pažaislio vienuolynas** šiais metais turistams ir svečiams galės įteikti lankstinukus, kurie išleisti šešiomis kalbomis: lietuvių, anglų, vokiečių, prancūzų, italų ir ispanų. Angliško teksto lankstinuko leidybą finansavo Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Moterų sąjunga. Kitos lėšos daugiausia sutelktos iš Chicagoje gyvenančių lietuvių. Lankstinuko leidimo projektą koordinuoja Algis Liepinaitis iš Chicago.

- **Lietuvos Krikščionių demokratų partijos** rėmėjai Chicagoje išsirinko naują valdybą, kurią sudaro: Juozas Končius, Viktoras Naudžius, Jonas Pabedinskas, Marija Remienė ir Jonas Vaznelis.

- **Toronto Lietuvių Filatelistų ir numizmatikų draugija** balandžio 5 dieną Prisikėlimo parapijos didžiojoje salėje išstatė pašto ženklų parodą. Ši paroda jau paskutinė, nes draugija padovanojo savo ženklų rinkinį Kauno Vytauto Didžiojo Karo muziejui.

- **Tarptautinis jaunųjų pianistų konkursas** vyksta Bathurst mieste (New Brunswick, Kanadoje) nuo gegužės 20 d. iki birželio 24 d. Šiame konkurse dalyvauja ir du pianistai iš Lietuvos: Mintarė Kanopkaitė ir Remigijus Sabaliauskas. Abu pianistai yra talentingi M. K. Čiurlionio gimnazijos auklėtiniai.

- **Kun. Augustinas Simanavičius, OFM**, Toronto lietuvių Prisikėlimo parapijos klebonas, gegužės 9 d. atliko 20-ties kilometrų žygį, tuo telkdamas aukas parapijos persikėlimo vajui. Buvo surinkta aukų virš 25,000 dol.

- **Lietuvių Dailės muziejuje**, Pasaulio Lietuvių Centre, Lemont, IL, gegužės 15 d. vyko trys renginiai: Džojos Barysaitės fotografijų paroda "Valdas Adamkus - Prezidentas", folklorinio ansamblio "Delčia" koncertas ir meno darbų tylosios varžybos.

- **Lietuvių metinis festivalis**, šiemet jau 26-tasis, vyko gegužės 30 ir 31 dienomis Catonsville Armory, Catonsville, MD.

- **Vaikų chorelis "Angeliukai"**, minint Lietuvos Kankinių (anksčiau Šv. Jono) lietuvių parapijos, Mississauga, Ont., septyniadesimties metų sukaktį, rengiasi išrašyti ir išleisti savo giesmių garsajuostę.

- **JAV LB Kultūros taryba praneša**, kad birželio 24 - liepos 5 dienomis Washington, DC, Smithsonian Institutas rengia Baltijos valstybių - Estijos, Latvijos ir Lietuvos - etnografinį festivalį. Ypač graži ir plati programa skirta Lietuvai. Svečius linksmins Dzūkijos kaimo dainininkai ir šokėjai.

Lietuvių kompozitoriaus kūrinio premjera Amsterdame

"Kauno big band", kuriam vadovauja Romualdas Grabštas, Amsterdame surengs keturis koncertus. Dviejuose koncertuose skambės Algimanto Bražinsko oratorija pagal Walt Whitman poeziją "Džiaugsmo giesmė", kituose - populiariausi džiazio orkestro repertuaro kūriniai. "Džiaugsmo giesmę" su lietuvių muzikantais atliks vienas Amsterdamo chorų. Abu kolektyvai

paruošė kūrinį atskirai, todėl rezultatas bus girdimas tik koncerto metu. "Džiaugsmo giesmė" - tai savotiška džiazio ir chordinės muzikos sintezė. Algimantas Bražinskas nėra džiazio kompozitorius, tad šis kūrinys yra savotiškas eksperimentas. Kompozitorius oratoriją parašė prieš porą metų, tačiau Lietuvoje ją nesudomėjo nė vienas choras. **R**

Seimo narys nori išsiaiškinti kontrabandos padarinius

Lietuvių nacionalinės partijos "Jaunoji Lietuva" vadas, Seimo narys Stanislovas Buškevičius kreipiasi į Lietuvos pramoninkų konfederaciją, siekdamas išsiaiškinti kontrabandos padarinius Lietuvai ir jų mastą.

Seimo narys domisi Lietuvos

pramonės įmonių gaminamos produkcijos pardavimu Lietuvos rinkoje per 1997 metus ir šių metų pirmąjį ketvirtį. S. Buškevičius nori sužinoti pramonininkų nuomonę apie pramonės būklės paktimų ryšį su kontrabandos mastu padidė-

*Skaitytojai rašo
"Darbininkui"*

Tarptautiniai žodžiai okei, bet topus sodinkime ant asų

Arvydas Barzdukas

Iš "Laiškų lietuviams" "Darbininkas" persispausdino dr. Algirdo Sabaliausko straipsnį "Ar tokie baisūs tie tarptautiniai žodžiai?" (geg. 22 d.) "Darbininko" redakcijai tas straipsnis matyt patiko, bet aš jame randu porą gerokai ginčytinų teiginių:

Pirmiausia, niekas Amerikos lietuvių spaudoje tarptautinių žodžių nebijo ir niekas dėl jų vartojimo nepriekaištauja. Visi čia gerai supranta, kad be tarptautinės terminologijos neišsiverčia nei viena šiuolaikinė kalba ir taip pat visi žino, kad anglų kalba *de facto* yra tapusi ta kalba, kuria susikalba visas pasaulis. Taigi, niekas čia ir anglų kalbos, kaip kad Sabaliauskas mano, priešui nelaiko, tik daugumas sutinka, jog, kalbant ar rašant, dvi kalbas *maišyti* tai jau nėra didelės inteligencijos ženklas. Todėl Amerikos lietuvių spaudoje pagrįstai keliamas balsas ne prieš "vadinamuosius tarptautinius žodžius", bet prieš kitų kalbų žodžių "lietuvinimą", juos neva pagal tarimą perrašant ar jiems prikerigiant lietuviškas galūnes. Sunku suprasti, kodėl dėl tokio kalbos niokojimo nepatenkinti išeivijos lietuviai laikomi tarsi kažkokiais neišmanėliais ar atsilikėliais, kuriems reikia priminti širvydo paikus "naujadarus" ar "Aušros" gadyneis "keistai atrodančius žodžius", nors tokios kalbos tai tikrai niekas čia nepasigenda. Pora pavyzdžių, dėl ko iš tikro yra nelaimingi "paprasti skaitytojai":

Iš Lietuvos gaunamoje spaudoje randame eibę žodžių, kurie nėra nei tarptautiniai, nei lietuviški, ir kurie dažnai "pagal tarimą" būna net netinkamai perrašyti, bei kurių reikšmė, lietuviškoj vartosenoj, yra tapusi iškreipta. Tačiau jais mūsų kalba užsispyrusiai "tebepuošiama". Antai, "Kauno dienos" balandžio ketvirtos dienos numeryje skaitome: apie "... architektūros asus Algimantą ir Vytautą Nasvyčius, švenčiančius savo septyniadešimtmetį". Gerai, pirmasis to sakinio žodis - niekas neginčys - yra tarptautinis, kalboje turbūt esąs nuo tada, kada atsirado architektūros profesija. Tikrai nebūtų

jokios prasmės jį kaip nors keisti. Bet antras?

Pasiklausinęjus, sužinota, jog tai, per rusų kalbą atėjęs, angliškas žodis "ace". Rusai, matomai, dėl tokių "pasiskolintų" žodžių teisingo ištartimo nesivargino, nes jei jis būtų buvęs "pagal tarimą" tiksliai perrašytas, tai būtų tapęs "eis" arba, lietuviškai, "eisas". Dabar gi, jei ieškome "aso" anglų kalbos žodyne, tai tarimu artimesnį randame "ass". Pasak to žodyno, žodis "ass" turi dvi reikšmes: ilgaausis, darbuvi skirtas gyvulys ir žmogaus anatomijos dalis, ant kurios sėdim. Vargu ar viena, ar kita šių reikšmių tinka sukaktį švenčiantiems architektams.

Iš tikro, žodžio "ace" pirminė reikšmė yra "vienaakė", t. y., "aukščiausia", korta, arba tūzas. Todėl gal Lietuvos architektūros žymūnus vis tik geriau tiktų jų srities tūzais, o ne asilais, vadinti.

Tačiau žodis "asas" naujam lietuvių kalbos žodyne yra. Tai "pasižymėjęs lakūnas, sportininkas, šiaip ko nors specialistas", nors 1972 m. išleistame tokiame pačiame žodyne jo dar nebuvo. Taigi, nors "pagal tarimą" ir sudarkytas, žodis kalboje ipilietintas. Nuo ko pajėgė gintis okupacijos metais, laisvę gavę, tokiam kalbos "tarptautinimui" be kovos pasidavėm.

Žodyne dar nėra, bet atsirado ir kitas naujas žodis "topas". Jeigu kas manytų, kad tas žodis reiškia tai, kas staiga žmogui toptelėjo, t. y., i galvą atėjo, - klystų. Ne. Taip pradėta vadinti "madinga estradinė dainelė", anksčiau vadinta "šlageriu". "Šlageris" žodyne yra, bet, matyt, tas "tarptautinis" žodis jau nusibodo. "Topas", atrodo, bus kilęs iš pusės angliško išsireiškimo "top hit". Aišku, tik pirmasis tokio posakio žodis šia prasme iš tikro nieko nereiškia, skamba net kvailokai, bet palaukim - gal greitai jis taps "tophitu". Tarp kitų reikšmių, angliškai "top" vadinamas tai, ką lietuviškai vadinam "vilkiuku" ar "vilkeliu", t. y. sukamas žaislas, kaukutis, sukutis. Taigi, tie, kurie tą žodį vietoj šlagerio "išsūnijo", vėl nepataikė. Tiksliau būtų šlagerį pakeisti "hitu", kas atitiktų iš vokiško žodžio padaryto šlagerio reikšmę. "Hitą" kartais šnekamojo kalboje panaudoja ir Amerikos lietuvių jaunimas. Niekur, tačiau, išeivijoje nerastite, kad toks žodis būtų vartojamas rašte.

Tokiu principu, kalbą būtų galima "praturtinti" labai greitai, nes taip žodis "namas" taptų "hauzu", ilgas tarptautinis žodis "automobilis" būtų pakeistas daug trumpesniu "karu", "batai" - "šiūsais" ir t. t. Pirmaisiais metais Amerikoje, vaikais būdami, su broliu vos juokais neptyšom, kada kartą senosios emigracijos lietuvių kaimynė, ponija Bindokienė, pamačius, kad mūsų dvejų metų pusbroliu Arūnas, valgydamas, sau ant krūtinės drebiam košę, pareiškė, kad "vaikui reikia bibuką parišti". Negalėjom suprasti, kaip tai šiuo atveju pagelbėtų, bet pasirodė, jog kūdikiams po kaklu rišama prijuostėlė, lietuviškai vadinama "seilinuuku", angliškai "bib" vadinasi. Kaip tie "tarptautiniai" žodžiai bemasintų, be lietuviško "seilinuuko" atrodė dar bus sunku apseiti. Iš tikro, tai ir "asą", ir "topą", ir galop "šlagerį" žodyne reikėtų žymėti neteiktinai barbarizmas.

Antra, Sabaliauskas aiškina, kaip žodis "nacionalinis" vis tik vartotinas. Esą, tai kiek "platesnė sąvoka", nei žodžiai "tautinis" ar "valstybinis". Toks jo aiškinimas labiau įtikintų, jei turtingoj lietuvių kalboje nebūtų skirtumo tarp žodžių "tautinis" ir "valstybinis" reikšmių, ir jei žodis "nacionalinis" galėtų juos abu visur vienodai pakeisti. Bet tie žodžiai nėra sinonimai ir skirtumas tarp jų yra reikšmingas. Todėl išeivijoje tikrai niekas nesiūlo Lietuvos valstybinį simfoninį orkestrą "tautiniu" vadinti, kaip lygiai niekas tautinių šokių "valstybiniais" nepalaikytų. Net ir išeivijoje, futbolo rinktinė, kuri Lietuvą tarpvalstybinėse varžybose atstovauja, tik retas, lietuvių kalbą primiršęs, "tautine" rinktinė pavadintų. "Valstybinė" rinktinė gi, jei jie yra valstybės piliečiai, savaime suprantama, gali žaisti visokių tautybių žmonės. Kada turime du tokius gerus žodžius, kurių prasmės labai aiškios, reikėtų juos atitinkamai ir vartoti, ir kaip galima greičiau visuose pavadinimuose atsisakyti svetimo ir ausį režiančio žodžio "nacionalinis". Nors okupacijos metais tas žodis ir buvo labai "brangus", nes buvo vienintelis, kuriuo "oficialiai" buvo leista iš "viso krašto" išsiskirti, dabar jis jau nereikalingas. Paguldykime jį amžinam poilsiui šalia "visasajunginės" atminties "partorgo" ir "partkomo".

Čigonų informacijos biuras

Kaune atidarytas pirmasis Lietuvoje čigonų informacijos biuras. Tokio biuro nėra ir kitose Baltijos valstybėse. Biuro "Roma" steigimo sumanytojas - čigonas iš Šančių Steponas Aleksandravičius. Pasak jo, čigonams Lietuvoje ypač svarbu mažinti nerastingumą, mokytis profesijos

ir lietuvių kalbos. Lietuvoje gyvena apie 360 čigonų šeimų. Kauno "Roma" informacijos biuro veiklą remia Atviros Lietuvos fondas. Atidaryme dalyvavo ALF atstovė Kaune p. Baltrėnienė bei Budapešte dirbantis George Soros fondo atstovas Orhan Galju ir apie 50 Lietuvos čigonų. LR

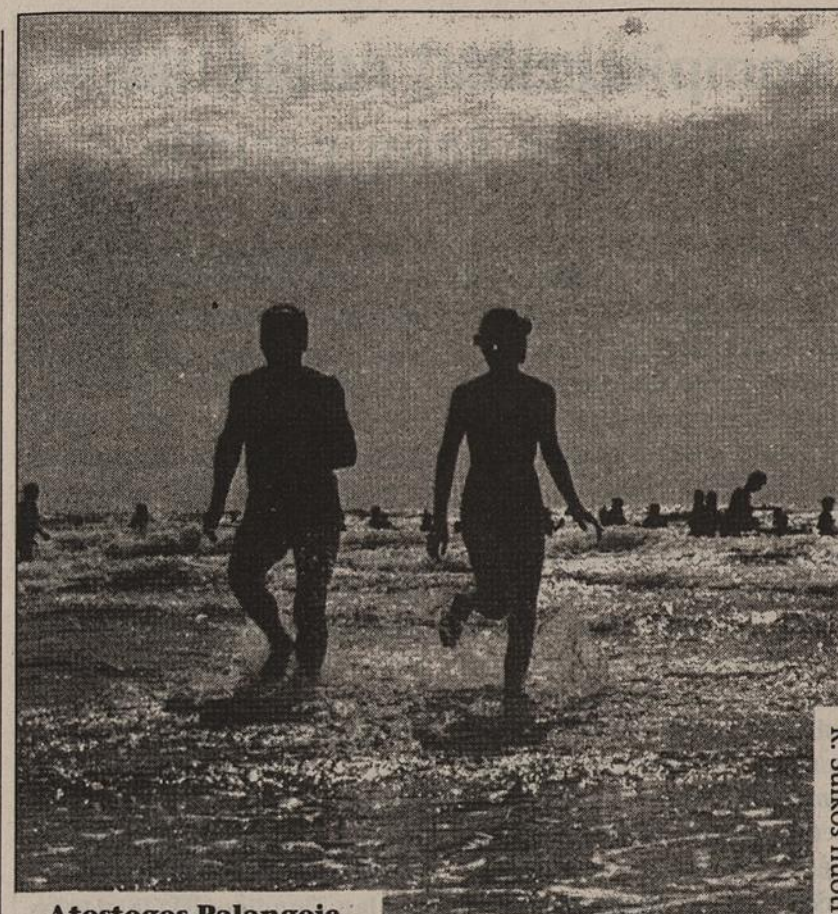
UNIONTOURS kviečia Jus keliauti į Lietuvą

-- Mes esame kelių ekspertų | visą Pabaltijo regioną - Lietuvą, Latviją, Estiją.
-- Taip pat siūlome keliones laivu Baltijos jūra ir į Šiaurinę Europą.
-- Keliaudami gėrėsitės gražiausiais vaizdais.
-- Prieinamos viešbučių kainos ir pigiausi lėktuvų bilietai, skrendant Finnair, SAS, Austrian Air, Icelandair ir Lufthansa.

--Skambinkite 212 683 9500 arba 800 451 9511 - dėl brošiūrų ir dėl rezervacijų.

UNIONTOURS
245 Fifth Avenue,
New York, NY 10016

Fax: 212 683 9511
e-mail: travel@uniontours.com
on the net: www.uniontours.com

Atostogos Palangoje

R. Šulko nuotr.

NUPIGINTOS KAINOS SKRYDŽIAMS Į VILNIŲ

IŠ

New Yorko
Newarko
Chicagos
Los Angeles
San Francisco

Detroito
Orlando
Bostono
Baltimoro
Philadelphia

ir daugelio kitų miestų

Vytis Travel

40-24 235 St.
Douglaston, NY 11363
Tel.: 718-423-6161
1-800-77-VYTIS

e-mail: VYTTOURS@EARTHLINK.NET
web site: www.vytistours.com

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas
nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų

į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

MAY - JUNE PICK-UP SCHEDULE

June 11	Kearny, NJ	11-12 noon
	Paterson, NJ	1-2 pm
June 12	Philadelphia, PA	11-12 noon
	Baltimore, MD	4-5 pm
June 20	Brooklyn, NY	12-1 pm
June 22	Putnam, CT	1-2 pm
June 23	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	1-2 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
June 25	Kearny, NJ	11-12 noon
	Paterson, NJ	1-2 pm
June 26	Philadelphia, PA	11-12 noon
June 27	Brooklyn, NY	11-12 noon

For more information call 914-258-5133
718-348-4709

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$799 r.t.

One way to Vilnius \$459

FREGATA TRAVEL
250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

Established in 1958

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ
- Pagalba Lietuvai - Gift of Hope
- SKAMBUČIAI Į LIETUVĄ - 46 C/MINUTE
- Pinigų pervedimas į Lietuvą

MAY-JUNE PICK-UP SCHEDULE

Centerville, MA	June 10	3-5 PM
Albany-Schenectady, NY	June 11	7-8 PM
Binghamton, NY	June 12	9-10:30 AM
Scranton, PA	June 12	12-2 PM
Frackville, PA	June 12	5-6 PM
Brooklyn, NY	June 13	12-4 PM
Philadelphia, PA	June 14	12-6 PM
Kennebunkport, ME	June 16	12-1 PM
Putnam, CT	June 17	1-2 PM
Providence, RI	June 17	4-6 PM
Brockton, MA	June 18	3:30-5:30 PM
Lowell, MA	June 19	12-1 PM
Lawrence, MA	June 19	2-3 PM
Nashua, NH	June 19	4-5 PM
Worcester, MA	June 20	12-3 PM

PASINAUDOKITE PAPIGINTOMIS KAINOMIS

vasarą ir rudenį, skrisdami į
VILNIŲ ir RYGĄ!

Mes taip pat siūlome papigintus
skrydžius į Europą, Aziją, Australiją ir
Pietų Ameriką ir keliones laivu į
Karibų salas.

Dėl daugiau informacijų skambinti:

AIREX TRAVEL AGENCY

382 Broad Ave.

Leonie, NJ 07605

(201) 944-1273 (800) 955-7370

(201) 947-2189

A.† A.

Dr. Filomena Ignaitienė

Gražiausiame metų laikotarpyje, 1998 m. gegužės 30 d.,

Dr. Filomena Ignaitienė

mirties angelas, suplasnojęs savo galingais sparnais, negailestingai nukirto mūsų negausios šakomis Draugijos medžio didelę šaką - dantų gydytoją Filomeną Ignaitienę, palikdamas mums

didelę spragą.

Filomena Vasiliauskaitė - Ignaitienė gimė Panevėžyje 1918 m. Ten augo ir baigė pradžios ir vidurinius mokslus. Studijavo Vytauto Didžiojo universitete Medicinos fakultete, Odontologijos skyriuje, kurį baigė 1942 m. Tais pačiais metais Panevėžyje atidarė dantų gydymo kabinetą ir vertėsi praktika. Tačiau neilgai jai teko teikti pagalbą savo kraštiečiams. Raudonajam slibinui artėjant prie Lietuvos, 1944 m. Filomena pasitraukė į Vakarus ir Pinneberge (netoli Hamburgo) Pabaltijo universitete tęsė savo profesinį darbą. Būdama Vokietijoje iškėkėjo už Andriaus Ignaičio, su kuriuo vėliau susilaukė sūnaus Rimo.

Atvykusi į New Yorką, ji kurį laiką dirbo pas privatų dantų gydytoją kaip jo asistentė, o kiek vėliau - Dantų Klinikoje Brooklynso ligoninėje ir buvo aktyvi New Yorko Lietuvių Gydytojų ir Dantų Gydytojų Draugijos narė.

Birželio 2 d., po šv. Mišių Apreiškimo parapijos bažnyčioje Brooklynse, velionės žemiški palaidai amžiną poilsį rado Cypress Hills kapinėse, šalia jos mylimo vyro Andriaus, kuris mirė prieš dešimtį metų, ir vienintelio sūnaus Rimo, mirusio prieš ketverius metus, o jos siela - mūsų Gerojo Tėvo dausose. Išsėkis ramybėje, miela kolege, o mes neužmiršime tavęs maldose.

Dr. K. Paprockaitė - Šimaitienė

Pagrobimo tragedija

Aurelija M. Balašaitienė

"Aš nežinau, kur yra mano tėvelis", gaudžiai kalba penkerių metų Viktoro Grodžio dukrelė. Pereitų metų rugsėjo mėnesį ji pagrobė čečėnai ir nugabeno į Čečėniją. Viktoras Grodis buvo nuvykęs į Maskvą prekybos reikalais, bet iš jos negrįžo į namus pas savo žmoną Rasą ir dukrelę. Rugsėjo mėnesį į jo namus vienas anonimas telefonu pranešė žmonai, kad Viktoras yra pagrobtas ir bus laikomas Čečėnijoje, kol jis bus išpirktas, sumokėjus pusę milijono Amerikos dolerių. "Maldauju! Gelbėkit mane iš pragaro - mano sveikata jau visiškai pašlijo, aš vos bėpaeinu ir nenoriu mirti čečėnų nelaisvėje", savo laišką žmonai Rasai rašo 34 metų Viktoras. Kelis kartus grobikų atstovas "Magomed" telefonu grasino Rasai Grodienei, reikalaujamas pinigų, kol pagaliau nusileido iki 100,000. Tai būsianti "galutinė" kaina už Viktoro išlaisvinimą. Vieną kartą grobikai net

paskambino Grodžio tėvams, sakydami, kad jiems būsianti atsiųsta Viktoro galva, jei nebus gauti pinigai. Rasa žadėjo pagaliau atsiųsti žymiai mažesnę sumą, kai parduosianti savo butą ir gausianti paskolą. Deja, grobikai su tuo nesutiko. "Muhamad" net sarkastiškai pasityčiojo išleisdamas arti 20 tūkstančių dolerių už pokalbių bevieliu telefonu. "Jei norit sumokėti tik dalį, tai gaukite savo vyro dalis", kalba nuožmusis grobikų atstovas. "Ko jūs pirma norėtumėte - ar koją, ar ranką?" Jis nurodė Rasai, kad pinigų reikia įteikti vienos Dagestano respublikos įstaigos sekretoriui, o jis savo ruožtu juos perduosią tiems, kurie Viktorą laiko. Lietuvos vidaus reikalų ministerijos pareigūnai su juo kalbėjo telefonu, bet atsakymas buvo toks: "Jūs pagrobkite kelis čečėnus ir juos laikykite mainais už Grodį". Lietuvos spaudos atstovai taip pat su juo kalbėjo, tačiau jokios pagalbos nesulaukė,

nes pastarasis tvirtino, kad Čečėnijoje įsivyravusios grobikų gaujos turi dar ir penkis kitus įkaitus, kuriuos laiko kalno uoloje ir jų be išpirkimo neišleis, o negavę pinigų išleis tik negyvus. Paklaustas, kodėl jis tarpininkauja, sekretorius atsakė, prašydamas to klaidingai neinterpretuoti - jis tik padeda palaikyti kontaktą su pagrobtojų šeimomis kaip gerą darbą.

Rasai Grodienei buvo leista su jos vyru pakalbėti telefonu, kad ji įsitikintų, jog jis dar gyvas. Jo balsas buvęs labai silpnas, jis sakėsi esąs kažkokiam uždaram pastate, iš kurio pabėgti neįmanoma, nes yra labai saugojamas. Be to, jis net nežino vietovės, tik tiek, kad jis yra Čečėnijoje. Jis taip pat pasakė, kad yra sadistiškai kankinamas, kas jo saugojams sudaro malonumą.

Jo grobikai pajaukia Lietuvą ir gali "į ją spjauti", nes Lietuvos vyriausybė nieko negalėsianti padaryti, ir patvirtino, kad, jei pinigai nebūsia sumokėti, Grodis bus užmuštas. Lietuvos užsienio reikalų ministerijos atstovas oficialiai pareiškė, kad vyriausybė negalinti sumokėti reikalaujamos už Grodį sumos, nes tai būsianti paskata kitiems grobikams, tačiau vidaus reikalų ministerija svarstė galimybę pasiųsti būrelį asmenų Grodžiui išlaisvinti, bet tai neįmanoma, nes nežinoma vietovė, kurioje jis laikomas.

Tuo tarpu vargšė Rasa Grodienė atidarė banke sąskaitą su viltimi, kad tautiečiai jai padės sukelti reikalingą sumą jos vyrui ir mažos dukrelės tėveliui išlaisvinti. Banko adresas yra: Lietuvos Taupomasis Bankas, operacijų skyrius, sąskaitos numeris 2882025406; Savanorių prosp. 19, 2009 Vilnius, Lithuania. Tel.(370)(2)232379. Gaudu, pagalvojus apie dukrelę ir nusiminusią žmoną...

Teko patirti, kad Čečėnijos gangsteriai-grobikai siaučia Maskvoje. Jie gruodžio mėnesį pagrobė penkis lenkų prekybininkus, o anksčiau dar ir kitus, nors apie daugelio likimą nėra žinoma, išskyrus tai, kad jie, be pinigų, nieko gyvo nepaleidžia.

Lietuvos Vyčių Vidurio centro rajono pavasarinis suvažiavimas ir kėgliųavimo turnyras

Lietuvos Vyčių 16 kuopa, veikianti Chicagoje, š. m. gegužės 15-17 d. globojo Lietuvos Vyčių vidurio centro rajono suvažiavimą ir kėgliųavimo turnyrą. Suvažiavime dalyvavo 60 vyčių, atstovavusių 7 kuopoms iš Illinois, Michigan, Ohio ir Pensilvanijos valstijų.

Gegužės 15 d., penktadienį, vyko susipažinimo vakaras Best Western viešbutyje, Burr Ridge, IL. Gegužės 16 d., šeštadienį, vyko posėdis. Prieš posėdį George Mikalauskas, 96 kuopos narys iš Dayton, OH, sukalbėjo maldą. 16 kuopos vardu sveikino pirmininkas Ken Rudmin. Robert A. Martin, Jr., kėgliųavimo turnyro pirmininkas, linkėjo smagios viešnagės. Sekė valdybos narių pranešimai, kuopų veiklos pranešimai. Buvo nutarta, kad rudens suvažiavimas ir maldos kelionė vyks 1998 m. spalio 9-11 d. Ji globos 19 kuopa, veikianti Pittsburgh, PA.

"Pagalba Lietuvai" atstovas Michael Petkus pranešė, kad šiais metais golfo turnyras neįvyks. Bus ruošama šokiai ir vakarienė. Visas šio vakaro pelnas bus skiriamas "Pagalba Lietuvai" talpintuvų išlaidoms padengti. Toliau pasakojo apie organizacijos ateities planus dirbti kartu su Lithuanian Mercy Lift, siunčiant vaistus nuo tuberkuliozės.

Uždarymo posėdžio maldą sukal-

"Neringa, aš tave myliu!"

1997 m. "Neringos" stovyklautojos didžiujosi pastatę paukščiams namelius

L. Kulbienės nuotr.

Šimtai vaikų jau pakuojasi savo meškinus ir dantų šepetukus besiruošdami šią vasarą stovyklauti jų mylimoje "Neringos" stovykloje. Jų laukia pilna ir įdomi programa: dramatiški Lietuvos istorijos atkūrimai, smagūs tautiniai šokiai ir naujos dainos, dideli linksmi laužai, išradingi žaidimai, kūrybingi meno projektai, gražios Vermonto gamtos pažinimas...

Nors gausiai registruojamasi, dar yra vietų ir Jūsų vaikams ir vaikaičiams stovyklauti. Ypač skatiname jaunesnius lietuviškai kalbančius stovyklautojus ir angliškai kalbančius vaikus. Šios vasaros stovyklos kalendorius:

birž. 28 - liepos 11 d. - vaikams 6-10 m. (lietuviškai);

liepos 12-26 d. - vaikams 10-16 m. (lietuviškai);

rugpjūčio 2-15 d. - vaikams 7-16 m. (angliškai);

rugpjūčio 19-23 d. - šeimoms su mažais vaikučiais (angliškai).

Registracijai prašome susisiekti su Dana Grajauskaite: tel. 617-923-4583, adresas: 66 Salisbury Rd., Watertown, MA 02172; email: neringa@yahoo.com; fax: 617-923-4120.

Juozas Tamašauskas baigė žemės kelionę

Juozą Tamašauską, gyvenusį Putname, CT, pašaukė amžinybės š. m. gegužės 11 d. Jo norą vykdyti, jo kūno palaiką bus palaidoti gimtosios vietovės kapinėse, Lietuvoje. Velionis prisimintas ir su juo atsisveikinta budinių vakare, gegužės 12 d., Marijos Nekalto Prasidėjimo seselių vienuolyno koplyčioje, rožinio dalies sukalbėjimu, vadovaujant kun. A. Diškevičiui, vienuolyno kapelionui, ir sekančios dienos pamaldomis, kurių Šv. Mišias koncelebravo: kun. A. Diškevičius, prel. V. Balčiūnas ir kun. R. Krasauskas. Pamoksle kun. Diškevičius priminė velionio gilią tikėjimą, aukštą moralę ir pagalbos teikimą artimui. Suglaustai paminėjo ir velionio nueitą gyvenimo kelią. Po pamaldų, dalyvių bendruose pietuose dr. J. Kriauciūnas pakalbėjo apie mirusiojo nueitą vingiuotą kelią ir jo patriotizmą, pasireiškusį ne tik žodžiais, bet ir darbais bei finansiniu rėmimu lietuviškų darbų.

Juozas gimė 1911 m., prie Eržvilko, Tauragės apsk., ūkininkų šeimoje. Mokykloje mokėsi nedaug metų ir nereguliariai, tačiau gyvendamas mėgo skaityti knygas ir laikraščius, domėjosi aplinkos ir pasaulio įvykiais, o tai plėtė jo akiratį pasaulyje. Jau pilnai subrendęs, 1941 m. vedė.

Bolševikams antrą kartą okupuojant Lietuvą 1944 m. ir besi-

Juozas Tamašauskas

traukiantiems vokiečiams lipant ant kulnų, tieji neturėjo pakankamai jėgų gintis, tai gaudė lietuvių vyrus (dažnai ir moteris) ir vertė juos kasti gynybai apkasus, laikydami juos lyg vergus. Juozas buvo pagautas apkasams kasti ir, perkeldinamas iš vienos vietos į kitą, prievarta atsidūrė Rytprisiuose. Karui baigiantis, pasinaudodamas sumaištim, atsidūrė Vokietijoje. Karui pasibaigus gyveno stovykloje.

1949 m., pagal iškvieta, jis atvyko į JAV ir apsigyveno Paterson (New Jersey), idarbinas fabrikose ir gamyklose. Darbo metu buvo sužeistas, bet tiek pagydytas, kad dar galėjo dirbti, kol buvo išleistas į pensiją.

Juozas, atsidūręs už Lietuvos ribų, visą laiką rūpinosi žmonos Petronėlės ištraukimu iš už geležinės uždangos, kad galėtų vėl kartu gyventi. Pasinaudodamas

šiokiomis tokiomis galimybėmis, beveik išpirkimu, gavo žmonai leidimą išvykti į JAV. Tai įvyko 1967 m., ir Tamašauskų šeima susijungė. Tapus Juozui pensininku, o žmonai sunkiai įprantant gyventi tarp amerikiečių, Tamašauskai apsisprendė apsigyventi Putname, netoli vienuolyno ir seselių, o pastaraisiais keliais metais visai arti vienuolyno.

Visą savo gyvenimą Juozas buvo religingas, gyveno krikščioniškai, ne tik ilgėjosi Lietuvos, bet visokiais būdais stengėsi padėti Lietuvai atgauti laisvę ir padėjo žmonėms Lietuvoje, ypač giminėms. Jis buvo aktyviu LB nariu, Putname gyvendamas kurį laiką buvo LB apylinkės valdybos nariu, net ir pirmininku. Buvo Lietuvių Fondo, Lietuvių Tautos Fondo, Mažosios Lietuvos Fondo nariu, savo darbu ir finansiškai rėmė Alką, vienuolyno seselių darbus, Lietuvių Katalikų Religinę Šalpą, Balfą, Altą ir ir daug kitų lietuvių institucijų bei organizacijų ir visokią lietuvišką veiklą. Rėmė ir amerikiečių šalpos bei gyvybės apsaugos organizacijas. Pasigėsim jo nebuvo, bet tikime, kad jis išėjo į užtarnautą poilsį amžinybėje. Juozai, išsėkis ramybėje. Užuojauta jo žmonai Petronėlei ir giminėms Lietuvoje.

Juozas Kriauciūnas

bėjo George Mikalauskas. Buvo sugiedotas Vyčių himnas.

Po pietų vyko kėgliųavimo turnyras. Pirmą ir antrą vietas laimėjo Lietuvos Vyčių 102 kuopos komandos, veikiančios Detroit, Šv. Antano parapijoje. Trečią vietą laimėjo 96 kuopa iš Dayton, OH. Vyrų grupės individualia pirmą vietą laimėjo George Cramblin iš Detroit, 102 kuopos. Moterų tarpe pirmą vietą laimėjo Sue Franklin, irgi iš Detroit, 102 kuopos.

Vakare vyko pabendravimas ir užkandžiai viešbutyje. Susirinko daugiau negu 50 žmonių. Muz. Faustas Strolia ir žmona Teresė

pravedė bendrą dainavimą.

Sekmadienį, gegužės 17 d., 11 v. r. aukotos iškilmingos šv. Mišios Palaiminto Jurgio Matulaičio Mišijoj, Lemonte. Didingai skambėjo parapijos choras. Aukos prie altoriaus nešė Lietuvos Vyčių garbės nariai: Pranciška Petkuvienė, Estelle Rogers, Elinor Sluzas ir Faustas Strolia.

Po Mišių vyko pabendravimas, kėgliųavimo turnyro taurių ir laimėjimų įteikimas ir pietūs "Bočių menės" salėje. Vidurio centro rajono pirmininkė Pranciška Petkuvienė padėjo visiems už dalyvavimą. Buvo pranešta, kad šių

metų rudeninis suvažiavimas ir maldos kelionė vyks spalio 9-11 d. Ji globos 19 kuopa, veikianti Pittsburgh, PA. 1999 m. pavasario suvažiavimo ir kėgliųavimo turnyro vietovė bus pranešta vėliau.

Robert A. Martin, Jr., iš 16 kuopos, šio suvažiavimo pirmininkas, pravedė programėlę ir laimėjusiems išdalino kėgliųavimo taures ir pinigines premijas. Pabaigoje buvo sugiedotas Vyčių himnas.

Iki pasimatymo 85-ame seime Waterbury, Connecticut, š. m. rugpjūčio 6-9 d.!

Regina Juškaitė-Švoblienė

Tėvo Diena Father's Day

birželio 21 d.

Lietuvių Pranciškonų vienuolyno koplyčioje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY, bus aukojamos šv. Mišios už visus gyvus ir mirusius tėvus.

Maloniai kviečiame prisiminti savo gyvus ir mirusius tėvus, jungiant juos į šias bendras šv. Mišias.

Tėvo vardas

Gyvas Miręs

Aukoju \$

Vardas ir pavardė

Adresas

Gražinkite

**Franciscan Fathers, 361 Highland Blvd.,
Brooklyn, NY 11207**

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: jkeleras@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Ši savaitgalį Kultūros Židinyje:

Dail. Vaclovo Rato (iš Australijos) **grafikos kūrinių paroda** įvyks birželio 13 - 14 d. Kultūros Židinio didžiojoje salėje. Atidarymas - šeštadienį, birželio 13 d., 4:30 val. vak. Apie V. Rato kūrybą kalbės **Paulius Jurkus**. Daugiau informacijų žiūr. skelbimą šio puslapio apačioje.

Sutvirtinimo Sakramentą Apieškimą parapijoje, 259 No. 5th St., Brooklyn, NY, suteiks vysk. Paulius Baltakis, OFM, sekmadienį, birželio 14 d., Kristaus Kūno ir Kraujo šventėje per 11-tos val. mišias.

Baisiojo Birželio minėjimas rengiamas sekmadienį, birželio 14 d., Apieškimą par. žemutinėje salėje, tuojau po 11 val. mišių, t. y. apie 12:30 val. Bus meninė ir akademinė programa. Minėjimą rengia LB New York apygardos valdyba.

Smithsonian Instituto rengiamas 32-sis **Tautinis Festivalis** (32-nd Annual Folklife Festival) įvyks birželio 24 - 28 d. ir liepos 1 - 5 d. Washington, DC, National Mall. Lietuva, Latvija ir Estija pirmą kartą dalyvauja tokia festivalyje. Kiekvieną dieną pabaltiečiai išpildys įvairią programą, o ypatinga pabaltiečių programa bus šv. Jono diena - birželio 24, su procesija, dainomis ir tautiniais šokiais, ji baigsis prie tradicinio laužo. **Vytis Travel** organizuoja autobusą į šį festivalį birželio 27 d. **Smulkesnį informacijų žiūr. Vytis Travel skelbimą šiame psl.**

Olga Audėnienė, gyv. Wiltonville, OR, pas dukrą Daivą ir žentą Sigitą Banaičius, mirė 3 m. birželio 4 d.

Lietuvių Atletų Klubas (LAK) rengia Rytų sporto apygardos lauko žaidynes, kurios įvyks Maironio Parke, Worcester, MA, birželio 20-21 d. Ten vyks krepšinio, stalo teniso ir lengvosios atletikos varžybos. Dalyvaus Bostono, New Yorko ir Philadelphia sportininkai. New Yorko LAK Worcesteryje dalyvaus su dviem vyrų ir keturiom jaunių krepšinio komandomis, stalo tenisininkais ir jaunaisiais lengvaatlečiais.

Tuojuo po Worcesterio, LAK važiuoja į Lietuvą ir veža į Pasaulio Lietuvių Žaidynes vieningą krepšinio 11-mečių vaikų komandą iš JAV.

Tėvo Dieną, birželio 21, Pranciškonų koplyčioje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY, 11207, bus aukojamos šv. Mišios už gyvus ir mirusius tėvus. Kas norėtų įjungti savo gyvą ar mirusį tėvą į šias bendras maldas, prašomi pasinaudoti atkarpele, kuri yra šio "Darbininko" numerio 7-to puslapio apačioje.

Anna Jacobson, gimusi 1917 m. Lietuvoje, gyvenusi Woodhaven, NY, mirė gegužės 28 d. Šv. Juozapo ligoninėje. Buvo pašarvota Shalins laidotuvių koplyčioje. Atsisveikinimas įvyko gegužės 31 d., o birželio 1 d., po šv. mišių Šv. Tomo Apaštalo bažnyčioje, palaidota Šv. Jono kapinėse, šalia savo anksčiau mirusių tėvų ir brolio. Liūdesyje liko dukte su vyru ir mirusios dukters trys anūkai.

Marian E. Ogden (Marijona Dymšaitė), Stamford, CT, kasmet apmokėdavo "Darbininko" prenumeratą su 130 dol. čekiu, o dabar apmokėjo prenumeratą, atsiųsdama net 150 dol. čekį. **Nuoširdžiai dėkojame už nuolatinę ir tokią dosnią paramą mūsų spaudos stiprinimui.**

Jadviga Vytuvienė, Woodhaven, NY, kasmet atskuba "Darbininkui" į pagalbą, atsiųsdama 100 dol. už prenumeratą. Taip padarė ir šiemet. J. Vytuvienė yra viena iš ankstyviausių mūsų rėmėjų. **Nuoširdžiai dėkojame už nuolatinę dosnią paramą "Darbininko" išlaikymui.**

Gegužės 6 d. gavome sekanti laišką iš **Lithuanian Alliance of America, Centrinės 126-sios kuopos**:

Š. m. kovo 29 d. įvykusiame SLA Centrinės 126-os kuopos metiniame susirinkime buvo paskirta 50 dol. auka ir Tėvų Pranciškonų leidžiamam "Darbininkui" paremti ir tuo pačiu palinkėti, kad jis dar ilgai, ilgai gyvuotų - būtų visiems keldrožiu lietuvių išlaikyme.

Su nuoširdžiais linkėjimais, (pas.) K. K. Miklas Centr. 126 kp. pirm. **Nuoširdžiai dėkojame SLA 126-os kp. nariams ir pirminkui K. K. Miklui už paramą "Darbininkui".**

Kas toji dail. Vaclovo Rato kūryba?

Paulius Jurkus

Birželio 13 ir 14 dienomis Kultūros Židinyje Brooklyn, NY, vyksta dail. Vaclovo Rato grafikos darbų paroda. Ši paroda rengiama grafiko 25 metų mirties sukakties proga. Ją pasitinkant, dera pasakyti keletą minčių, kad jo menas mums būtų artimesnis, suprantamesnis.

Dail. V. Ratas (sutrumpino savo pavardę iš Rataiskio) gimė 1910 m. vasario 25 d. Paliepio km., Seinų apskrityje. Kauno meno mokyklą baigė 1935 m. Studijas dar gilino Venecijoje, Florencijoje, Romoje. 1937 - 1944 m. tarnavo Vytauto Didžiojo kultūros muziejuje, buvo meno skyriaus konservatorius.

1944 m. vasarą, artėjant frontui, pasitraukė į Vokietiją. Po karo Augsburgėje buvo ten leidžiamo laikraščio "Žiburiai" redakcijos narys meno reikalams. Iš ten emigravo į Australiją, gyveno Sydnejuje, kur ir mirė 1973 m. Prieš 30 metų jo grafikos kūrinių parodos buvo surengtos New York, Bostone, Philadelphiaje. Dabar jo dukra Ramona sutelkė likusius kūrinius, jų atspaudus, parengė parodai ir išvežė ilgai kelionei. Keliauja drauge su vyru dr. R. Zakarevičiumi. Paroda jau buvo surengta Chicagoje, dabar atkeliauja į Kultūros Židinį. Iš čia bus vežama į Lietuvą ir ten padovanuojama. Todėl ir įdomu apžiūrėti, kaip atrodo paroda, kuri turės nustebinti Lietuvą.

Grafikų eilėse

Dail. V. Ratas grafiką studijavo pas dail. Adomą Galdiką, kuris savo studentus nuteikė užmiršti realizmą ir ieškoti savo braižo naujose meno srovėse. Ratas dalyvavo moderniuose *Ars* ir *Formos* sąjūdžiuose ir susidarė savitą stilių, kur dominavo supaprastintos dekoratyvios formos, ryškinančios simbolius. Simbolizmas krenta į akį pirmiausia. Taip jis iliustravo "*Seku pasaką*" (drauge su *Formos* grafikais), V. Krėvės "*Skerdžių*", P. Jurkaus stilizuotą liaudies pasaką "*Dvylika brolių*"

Dail. V. Ratas - iliustracija pasakai "Dvylika brolių Juodvarniais lakstančių" - medžio raizginys. Scena - sesuo ant laužo

juodvarniais lakstančių", išleista 1948 m. Čia vyrauja glaustos formos, simboliai.

Susibūrė keturi panašaus nusiteikimo dailininkai: Paulius Augius, Viktoras Petravičius, Vaclovas Ratas ir Telesforas Valius. Jie patys rengė parodas, drauge dalyvaudavo kitų parodose. Jų grafikos darbų atspaudinta leidiniuose "*40 Wood Cuts*" ir "*Lithuanian Art in Exile*" (1948 m.).

Iš Vokietijos dailininkas emigravo į Australiją, ten plačiai reikėsi, rengė parodas. Pradžioje ir ten dar raizė medį. Raizinių formos vis labiau glaudėsi, išsilaivino piešinys, kuris moderniai jungėsi į kompoziciją. Atsirado net abstrakčių elementų. Tuo jis ir baigė sunkią medžio raizymo techniką ir pradėjo labai laisvos formos kūrybą - atspaudus nuo stiklo - monotipus, kur dažai laisvai ir greitai dedami ant stiklo ir tuoj atspaudžiama su popierium. Technika spontaniška - patys dažai suteikia formos įvairumą, išryškinama vedamoji simbolinė tema. At-

spaudai patrauklūs, su kūrybi- niu polėkiu.

Ši spontaniška technika dailininkui leido plačiai išsitiesti, sukurti daug įdomių kūrinių. Jie buvo rodyti parodose Australijoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose, Lietuvoje. Dabar dukra Ramona sutelkė jo palikimą, visus likučius, atidavė profesionaliai dirbtuvei, kad parengtų juos parodai - sudėtų į tinkamus pasportus. Taip sutvarkytus kūrinius jau galima lengvai vežti iš miesto į miestą, išstatyti parodose. Rėmų atsisakyta, nes tai būtų labai ap sunkinę jų pervežimą.

Visas rinkinys iš New Yorko keliaus į Lietuvą. Ten darbai bus įreminti ir padovanoti Kauno dailės muziejui, kuriame dailininkas dirbo jaunystėje.

Lietuvos dailė tiek metų buvo suvaržyta, uždaryta sovietiniame realizmo sandėlyje. Jai buvo nusakoma tematika ir vaizdavimo būdas. Ši iš emigracijos į savo tėvynę grįžusi grafika bus puikus pavyzdys, ką reiškia laisvė mene. Ta laisvė ir sukuria naujas epochas, naujus stilius, išryškina naujas idėjas.

Tad tikrai pravartu pamatyti šią parodą.

DARBININKUI paremti aukojo:

DARBININKO skaitytojai, atsiuntę prenumeratą, prisidėję aukomis laikraščiai stiprinti ir atsilyginti už įvairius patarnavimus ar metinį kalendorių:

Po 10 dol.: Stasė Kavaliūnas, New Smyrna Beach, FL; J. D. Dreseris, Spring Hill, FL; A. V. Gruzdis, St. Pete Beach, FL; Sophie Dameika, Rockford, IL; Cecilia Zitkus, Baltimore, MD; St. Marcinkevicius, Shrewsbury, MA;

VI. Jomantas, Redford, MI; Kun. V. Krisciunevicius, Warren, MI; St. Stoncius, Nashua, NH; P. Tutinas, No. Hampton, NH; Regina Sherris, Edgewater, NJ; Kun. Alfred Zemeikis, Elizabeth, NJ; Al Pardes, Brooklyn, NY; Regina Rygelis, New York, NY; Gražina Bartkus, Richmond Hill, NY; S. Griska, Richmond Hill, NY; Angelė Ziobienė, Woodhaven, NY; Adelaide Marshall, Swan Lake,

NY; Alexandra Sakas, Lancaster, OH; D. Svoinickas, Chesapeake, VA.

Po 8 dol.: Lili Moleris, Freehold, NJ.

Po 5 dol.: V. Adomaitis, Sun City, AZ; C. Matonis, Sun City, AZ; Danutė Domkus, Los Angeles, CA; Roma Milauskienė, Loveland, CO; Salomėja Spakauskas, E. Hartford, CT; Sofija Domeika, Fairfield, CT; Beatrice Jursch, Fairfield, CT; J. Stemplys, Granby, CT; A. J. Maslauskas, Hartford, CT; Vyt. Dubauskas, Orlando, FL; Stefaniya Cesna, St. Pete Beach, FL; Jane Gerdvilis, St. Pete Beach, FL; A. Urbelis, St. Pete Beach, FL; S. ir Z. Dzikas, So. Pasadena, FL; Otilija Siemaska, Surfside, FL; A. P. Bagdonas, Chicago, IL; P. P. Baltis, Mililani, HI; A. Liepinaitis, Riverside, IL; R. Kubilius, Evanston, IL; Sisters of Jesus Crucified, Brockton, MA; J. Kackelis, Northampton, MA; N. Mimgaudis, Quincy, MA; Terese Gedvilas, Worcester, MA; Bronė Svikla, Worcester, MA; Antanina Klimkaitis, Livonia, MI;

Kiekviena auka yra didelė pagalba DARBININKUI.

Laikraščio ateitis, tuo pačiu ir lietuvių išėjimoje priklauso nuo aukotojų dosnumo. Vien iš prenumeratos nebūtų galima išsilaikyti. **Nuoširdžiai dėkojame.**

Darbininko administracija

SKELBIMAI

Lietuvis, lauko darbų (*landscaping/maintenance*) bendrovės savininkas, Washington, DC, ieško **darbininko**, kuris galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. **Yra galimybė gauti darbo dokumentus dirbti JAV.** Atlyginimas pagal susitarimą. Suteikiamas pigus butas gyventi - 130 dol. mėnesiui. Kreiptis tel. (202) 244-2373. (sk.)

Tik 46 centai už minutę skambinant į Lietuvą; 9,9 cento - JAV; negi atsipirsite tokiam RSL/CYBERLING pasiūlymui? Lietuvius aptarnauja nuo 1986 m. Nemokėsite nei mėnesinių, nei registracijos mokesčių. Jokio papildomo kodo. Teiraukitės lietuviškai nuo 5 iki 9 val. vak. tel. 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimos. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel: (516) 377-1401. (sk.)

Moteris iš Lietuvos ieško darbo. Gali prižiūrėti senus žmones, atlikti namų ruošos darbus, prižiūrėti ligonius ir kt. Skambinti po 3 val. popiet tel. (718) 338-6569. (sk.)

Butai pensininkams, modernūs, erdvūs, savarankiškai tvarkyti, gražioje aplinkoje, Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų priežiūroje. Pasinaudokite šia proga, kreipkitės: Villa Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT, 06277. (sk.)

Studentės, norinčios geromis sąlygomis dirbti per vasarą ir gauti patirties slaugant ligonius, gali kreiptis į Matulaičio slaugos namus, Putnam, CT, telefonu: (860) 928-5294. (sk.)

Reikalinga moteris gyventi šeimoje, dirbti 5 dienas savaitėje. Reikia padėti prižiūrėti vaikus ir namus. Skambinti: 718 622-4564. (sk.)

"Lietuvos aidas", patriotinės minties, plačios informacijos dienraštis, daugiausiai skaitomas išeivijos lietuvių, dėl daugiau kaip dvigubai pabrangusio pašto, buvo priverstas pakelti metinę oro pašto prenumeratą iki \$130 nuo 1994 m. rugpjūčio 1 d. Čekį \$130 rašyti "Lietuvos aidas" vardu ir siųsti JAV igaliotiniui adresu: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. 630 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojo:

Antanas Valavičius, Chicago, IL - 100 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

"VILTIES" siuntinių agentūros atstovas siuntinius vėl priims Brooklyne, Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuvės patalpose, **birželio 13 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 4 val. popiet. Brooklyne mūsų atstovas yra Algis Jankauskas, tel. (718) 849-2260. Jis paims siuntinius iš namų.

ATLANTA Import Export, Inc., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **birželio 20 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. popiet Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. (914) 258-5133 arba tel. (718) 348-4709.

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami doleriais per 2 - 5 dienas.

TRANSPAK,
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629
tel. (773) 838-1050.

LIETUVIŲ IŠVYKA AUTOBUSU Į WASHINGTONĄ

šeštadienį, birželio 27 d.

į **Smithsonian Instituto Baltijos Festivalį** išvykstame 7 val. ryto iš Kultūros Židinio, sustojame prie Shalins Funeral Home Woodhavene. Iš Washingtono išvykstame tą pačią dieną apie 9 val. vak.

Programoje

- **Ansamblio iš Lietuvos šokiai ir dainos**
- **Liaudies meno kūrybos demonstravimas**
- **Autentiškas lietuviškas maistas ir gėrimai**
- **Subatvakaris**

Kelionės kaina - 50 dolerių.

Festivalio pramogos - nemokamai.

Iėjimas į Subatvakarį 10 dol., įskaitant maistą.

Mokėti siųsti:

VYTIS TRAVEL

40-24 235 St.
Douglaston, NY 11363
Tel. 718 423-6161

Dail. Vaclovo Rato

grafikos kūrinių
PARODA

įvyks birželio 13 - 14 d.

Kultūros Židinyje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY
iš Australijos kūrinius atveža dailininko dukra

Ramona Zakarevičienė

Paroda lankoma:

šeštadienį, birželio 13 d. 1 - 6 val. vak.

sekmadienį, birželio 14 d. 1 - 5 val. vak.

Atidarymas - šeštadienį, birželio 13 d. 4:30 val. vak.

- Po atidarymo - kavutė -

Parodą rengia ir visus atsilankyti kviečia

Lietuvių Moterų Federacijos NY klubas